

PO DOBAVI AMERIŠKO-ANGLEŠKEGA OROŽJA TUNIZIJI

Izbruhnili so nesoglasja v taboru zapadnjakov

Amerika med Francijo in arabskim svetom - Francija bi se morala vdati

Odkar je Sovjetska Rusija poslala v vse-mirje dva umetna satelita in z uspehom preizkusila svoj medcelinski atomski izstrelak, se politični in vojaški krogi na zapadu ne morejo še umiriti. Da so Rusi na tem področju znanstva in tehnike pustili za seboj napredno Ameriko, se jim upravičeno zdi dogodek zgodovinske važnosti.

Če se nam ne posreči, si dopovedujejo, dohiteti in nadkriliti Rusov na tem kočljivem področju, utegne Sovjetska zveza postati nevarna za ves demokratični svet in vpliv komunizma se bo čedalje bolj širil.

Skrajni čas je zatorej, da zapadne države, včlanjene v Atlantski skupnosti, čimprej poravnajo svoje spore, združijo vse svoje moči in sposobnosti ter začnejo voditi enotno in složno politiko.

V ta namen je bilo sklicano za prihodnji mesec v Pariz zasedanje Atlantske zveze, katerega naj bi se udeležili ministrski predsedniki vseh 15 zaveznških držav in med njimi tudi sam Eisenhower.

VOJAŠTVO STRAŽI
VELEPOSLANIŠTVA

Na ta sestanek so zapadnjaki stavili velike nade. Otvoril naj bi novo dobo v politiki atlantskih zaveznikov. Amerikanci so za zasedanje že pripravili posebne načrte in predloge: najprej so se odločili uvesti zaveznike v svoje atomske tajnosti, razen tega nameravajo pa odpreti v Evropi skladišča najodobnejšega jedrnega orožja ter ustanoviti posebna atomska oporišča v Italiji, Franciji, na Norveškem in v Turčiji. Te dežele misli Amerika opremiti z usmerjevanimi izstrelki, ki imajo domet 2000 do 2500 kilometrov.

Med pripravami za velevažni pariški sestanek je pa iznenada udarila v svet novica, da sta Amerika in Velika Britanija začeli zalagati z orožjem bivšo francosko afriško kolonijo — Tunizijo.

Habib Burgiba je sicer želel, da bi Tunizija dobila orožje od Francije same, a ta mu je stavila pogoje, ki jih on ni maral sprejeti. Pogajanja so se brez uspeha vlekla že od avgusta, a niso še bila popolnoma pretrgana, ko so Amerikanci in Angleži, ne da bi prej obvestili Francoze, dobavili Burgibi prve pošiljke orožja.

V Franciji je izbruhnili vihar ogorčenja. Časopisje je zahrumelo, da je tako ravnanje za Francijo ponižujoče in da Amerikanci hočejo zavladati tudi v Afriki, ne meneč se za koristi svojih zaveznikov.

Pariška vlada je vložila oster protest v Washingtonu in Londonu, francoski zastopniki so nemudoma zapustili skupščino parlamentarcev Atlantske zveze, ki je ravno zbo-

rovala v Parizu, ter izjavili, da ne namerava več sodelovati. V prebivalstvu prestolnice je zavrelo tako ogorčenje, da je vlada morala zastražiti s policijo in vojsko ameriško in britansko veleposlaništvo.

»ODLOČITEV V KORIST ZAPADA«

Še bolj kot na Amerikance se Francozi jeze na Angleže. V sporu zaradi Sueskega prekopa ste stali čvrsto na naši strani, jim očitajo, sedaj ste nas pa čez noč pustili na cedilu ter potegnili z Amerikanci.

Angleški zunanji minister Selwyn Lloyd se je v ponedeljek branil v parlamentu pred temi očitki, rekoč, da je ameriško-angleški korak bil v korist vsega zapada. Tunizija je neodvisna država ter ima zavoljo tega nesporno pravico do lastnih oboroženih sil, da vzdržuje v deželi mir in red in ščiti svoje meje.

Francozi se boje, da bi orožje, ki ga dobi Burgiba, prišlo v posest upornih Alžircev ter se obrnilo zoper Francijo. Toda Burgiba je dal zagotovila, da se ameriško-angleško orož-

je ne bo nikoli uporabilo v take namene, in francoska vlada ni nikoli izjavila, da ji Burgibova zagotovila ne zadostujejo.

V tem torej ni bilo spora. Spor je nastal samo zastran tega, ker so Francozi zahtevali od Burgibe, naj se obveže tudi za bodočnost, da si ne bo Tunizija nikdar nabavljala orožja drugod kot na zapadu. To zahtevo je Tunizija odbila iz čisto načelnih razlogov: kot svobodna in samostojna država si ne da od nikogar vezati rok za vso prihodnost.

Tako so se vlekla v nedogled pogajanja med Burgibo in Parizom. V tem je še izbruhnili v Franciji dolga vladna kriza, Burgiba je pa vse nujneje potreboval svojo vojsko in orožništvo, saj so v deželo vpadali oboroženi oddelki ravno iz Alžerije, nad katerimi tunizijska vlada ni mogla izvajati nobene oblasti.

Naposled je Burgiba zgubil potrpljenje ter začel pretiti, da si bo orožje, če ne gre drugače, poskrbel v Egiptu, se pravi posredno od Sovjetske Rusije ali njenih zaveznikov.

Pred težko politično odločitvijo

Amerikanci in Angleži so hoteli za vsako ceno preprečiti, da bi se to zgodilo. Izkušnja nas uči, je rekel Selwyn Lloyd v parlamentu, da so mnoge države, zatem ko so sprejele orožje od komunistov, padle pod njihov politični vpliv. Če ne oborožimo pravočasno Tunizije, bomo poslabšali odnošaje ne le med Atlantsko skupnostjo in Burgibo, temveč z vsem arabskim svetom. Naše ravnanje je bilo zato v korist zapada.

S tem gledanjem se je strinjal tudi voditelj delavske opozicije Gaitskell, tako da so glede Tunizije bili v angleškem parlamentu vsi edini.

Vsi so imeli prejkone pred očmi, kakšno bridko neuspehe je doživela Velika Britanija lansko leto že s Sueskim prekopom. Vsi so se zavedali, kako sta zavoljo zgrešenega ravnanja z Arabci padla v zunanjepolitično območje Moskve Egipt in Sirija in kako se sovjetski vpliv v tem delu sveta še vedno širi.

Amerikanci in Angleži so se zbalili, da bi se vpliv Kremlja mogel sedaj raztegniti še na Tunizijo, to je v samo osrčje Sredozemlja: na afriške obale, ki leže ravno nasproti Italije in Francije.

Da bi to nevarnost odstranili, so v Washingtonu in Londonu sklenili ugoditi Burgibi, čeprav so vedeli, da se močno zamerijo Francozom. To naj bi bil obenem politični pritisk na Francijo, da že enkrat pošteno in dokončno uredi svoje zadeve v severni Afriki.

Odločitev je bila težka in neprijetna, toda po prepričanju Eisenhowerja in Dullesa neizogibna. Amerika ni bila voljna si odtujiti zaradi nacionalistične trmoglavosti Francozov Burgibo, ki je trezen državnik ter danes še ena najtrdnjših opor zapada v arabskem svetu. »Odločili smo se za zapad«, je izjavil svoj čas Burgiba, »ker to zahtevajo naši nazori, naš zemljepisni položaj ter naše koristi.«

NACIONALISTIČNA
KRATKOVIDNOST

Kar zahteva Burgiba, je zelo skromno: opremiti hoče svojo vojsko, ki šteje vsega le 3000 mož in tisoč orožnikov. Angleži in Amerikanci so mu doslej dali reci in piši 500 pušk. In zavoljo take malenkosti so francoski nacionalisti vzdignili krik in vik, od katerega odmeva ves svet.

Francozi bi že dali Burgibi tisto malo orožja, ki ga potrebuje, toda biti bi moral kot oni nasprotnik svobode in neodvisnosti sosednih Alžircev. Tega Burgiba pa ne more in ne sme. Saj so to njegovi bratje po krvi in veri! Kakor Tunizija in Maroko tako naj postane tudi Alžerija prosta in samostojna. Te ideje so v očeh Francozov smrtni greh Burgibe.

Pri tem so pa razen njega prav mnogi državniki v svetu istega prepričanja, da je namreč v naših dneh, ko kolonialno gospodarstvo

NOVICE Z VSEGA SVETA

Južni Tirolci protestirajo

V nedeljo je nemška manjšina v Italiji imela v Sigmundskronu blizu Bocna največje protestno zborovanje povojne dobe. Zborovalcev je bilo okoli 35 tisoč in prisostvovalo je 30 časnikarjev iz inozemstva.

Povod za množični nastop je dala rimska vlada s svojim sklepom, da bo uporabila 2 milijardi in 500 milijonov davčnega denarja za izgradnjo nove mestne četrti v prej čisto nemškem Bocnu. V tem so Južni Tirolci videli ukrep, s katerim se namerava demokristjanska vlada poslužiti tujih priseljencev, da bi postopno potisnila domačine v manjšino na lastni zemlji.

Po zborovanju so udeleženci nameravali vkorakati v Bocen, kjer so jim bila oblastva shod prepovedala, toda do pohoda na Bocen ni prišlo, ker se je moral predsednik Južnotirolske ljudske stranke s častno besedo obvezati, da bo to preprečil. In rojaki so ga res ubogali ter se disciplinirano in molče razšli.

MEŠANA KOMISIJA

Mešani jugoslovansko-italijanski odbor, ki ima nalogo nadzirati izvajanje manjšinskih predpisov londonskega sporazuma, je zaključil svoje zasedanje v Beogradu.

Na njem so razpravljali o šolstvu slovenske in italijanske manjšine na bivšem Svobodnem tržaškem ozemlju, o uporabi jezikov manjšin v javnem življenju, zlasti na sodnijah, ter reševali številne pisane pritožbe.

Kaj so sklenili, nam ni znano. Vemo le to, da so razgovori potekali v prijaznem in prijateljskem vzdušju.

Odbor je spise dostavil vladama v Rimu in Beogradu, ki bosta sedaj sklenila, ka je treba narediti. Naši javnosti ne preostaja torej nič drugega, kot da potrpežljivo čaka, dokler ne bo videla, kaj se iz tega izcimi.

ARABCI IN ŽIDJE

Ameriški časnikar Karl Wiegand je vprašal Naserja, ali je pričakovati, da bo Egipt v doglednem času podpisal z Izraelom mirovno pogodbo. »Ne!« je suho odsekal Naser.

Egipt je torej odločen ostati pravno z Izraelom še nadalje v vojnem stanju. Kakor Egipt tudi druge arabske dežele tako sovražijo Žide, da nočejo priznati niti obstoja njihove države Izraela, o kateri sodijo, da je nastala le s pomočjo Angležev in Amerikancev na ozemlju, kjer so prej živeli tako rekoč sami Arabci. Vrhovni cilj vsearabske politike je, to krivico popraviti, se pravi uničiti Izrael.

TITO JE RESNO ZBOLEL

V Beogradu so priobčili uradno obvestilo, da je maršal Tito resno zbolel za revmatizem, zaradi česar bo moral za »daljšo dobo« spreminiti podnebje. Zdravil se bo brzkone v inozemstvu.

TEODOR HEUSS V RIMU

Državni poglavar Zapadne Nemčije Teodor Heuss je prišel na večdnevni uradni obisk v Italijo, kjer so ga sprejeli zelo prisrčno in z velikimi častmi.

Toda čeprav je na zunaj vse mirno poteklo, je bilo zborovanje izredno velikega pomena. Na njem je namreč manjšina proglašila nov politični program.

Nova politika

Doslej je bila njena glavna zahteva, naj rimska vlada uresniči v okviru skupne deželne avtonomije za Tridentinsko in Južno Tirolsko manjšinsko zaščito, ki je zagotovljena Nemcem po pogodbi Gruber-De Gasperi.

Ker pa Italija danih obljub v več ko 11 letih ni izpolnila, zahteva sedaj manjšina, naj se Južni Tirol upravno loči od Tridentinskega ter proglaši za samostojno samoupravno pokrajino. Južnotirolski poslanci bodo v kratkem predložili parlamentu ustrezni zakonski osnutek.

Italijanski javnosti se zdi sklep naravnost revolucionaren in v nasprotju z ustavnimi zakoni republike. Predpisi o danes veljavni avtonomiji so namreč del ustave.

Manjšina je pa prepričana, da je njena zahteva povsem upravičena, zakaj pogodba Gruber-De Gasperi govori samo o zaščiti Nemcev v Južnem Tirolu in sploh ne omenja Italijanov na Tridentinskem. Ko je De Gasperi podredil Južne Tirolec italijanski večini na Tridentinskem, je torej ravnal očitno zoper pogodbo, ki jo je podpisal. Napočil je čas, ko je treba storjeno krivico popraviti!

V Sigmundskronu so zborovalci pozvali Avstrijo, naj manjšino uradno podpre, in če bi Italija ne hotela popustiti, naj se zadeva Južnega Tirola izroči v razpravo pristojnim mednarodnim ustanovam.

Slovinci in Hrvati v Avstriji

Značilno je, da so koj drugi dan po velikem zborovanju Južnih Tirolcev v Sigmundskronu stopili pred javnost s svojimi pritožbami tudi zastopniki Slovencev in Hrvatov v Avstriji.

Zjutraj so na Dunaju najprej pojasnili svoje zahteve podkanclerju Pittermannu, zatem pa govorili o težkem položaju manjšin na sestanku z domačimi in tujimi časnikarji.

Za dunajsko vlado je bila naravnost porazna ugotovitev, da je Avstrija od vseh obveznosti, ki jih je z mirovno pogodbo vzela nase do manjšin, izpolnila do danes le *samo eno*, s tem da je namreč ustanovila v Celovcu slovensko gimnazijo.

In vendar se niti tu ni prav nič ozirala na želje Slovencev. Posebnost osnovnih šol na narodno mešanem ozemlju Koroške je, kot znano, v tem, da se slovenski in nemški otroci poučujejo v obeh deželnih jezikih. Zato je manjšina želela, naj bi se tudi na novi gimnaziji opravljal pouk v obeh jezikih.

Dunajska vlada je pa pouk v nemščini prepovedala ter ukazala, da mora biti samo slovenski. To je naredila, da bi odvrnila od gimnazije dijake, katerih starši žele, da bi se njih otroci dobro naučili obeh jezikov. S tem je hotela srednji šoli manjšine — škodovati. Avstrija pripravlja sedaj zakon o uvajanju

FELIKS GAILLARD

Mladi ministrski predsednik Gaillard je v torek dobil v parlamentu zaupnico. Za njegovo vlado je glasovalo 256 poslancev, proti pa 182.

Za tako večino se ima zahvaliti Amerikanem in Angležem, ki so poslali Tuniziji brez spoznanja s Parizom orožje ter s tem izzvali v Franciji splošen odpor »domoljubne« javnosti. Gaillard je umel položaj spretno zase izrabiti.

NEMŠKE ZGUBE

V Zapadni Nemčiji so objavili številke, iz katerih izhaja, da je v zadnji vojni umrlo v borbah, v izgnanstvu ali drugače 6 milijonov in 600 tisoč Nemcev. Druga svetovna vojna, ki sta jo skuhala Hitler in Mussolini, je zahtevala od človeštva skupno 55 milijonov žrtev.

RES KULTURNE DRŽAVE

V državah Liechtensteinu in Islandu je več učiteljev kot vojakov. V katerih drugih deželah je tako častno razmerje med prosveto in topovi?

JUNAKI ZNANOSTI

Na južnem tečaju je že pred enim mesecem moralo pristati pokvarjeno letalo s sedmimi raziskovalci. Znanstveniki so se v divji ledeni puščavi že borili s smrtjo. Dve odpravi, ki sta jih skušali rešiti, sta se morali brez uspeha vrniti. Šele tretja jih je iztrgala smrti.

AZIJSKA

Po sporočilih, katere dobiva Mednarodna zdravstvena organizacija, je azijska mrzlica v južni in srednji Evropi začela upadati. Razvila pa se je ponovno v severnih krajih.

Na Švedskem je od nje zbolelo 300.000 ljudi, več sto oseb je pa umrlo. Podobno je na Holandskem in v Veliki Britaniji.

slovenščine na sodnije in nov zakon o dvojezičnem šolstvu.

Brez moralnega pooblastila

Vendar sta to le dve določbi o zaščiti manjšin v mirovni pogodbi. Slovenščina in hrvaščina bi morali biti drugi uradni jezik ne le na sodnijah, marveč *sploh v vseh javnih uradih*. Ravno tako bi morali biti na manjšinskem ozemlju javni napisi povsod dvojezični.

Za vse te stvari in druge pravice, ki gredo Slovincem in Hrvatom po mirovni pogodbi, ima pa Avstrija gluha ušesa.

Izpolnjevanje svojih dolžnosti do manjšin zavlačuje v nedogled. In pri tem se vladi ne zdi niti potrebno, da bi Slovence vprašala za mnenje o dveh zakonskih osnutkih, ki se tičeta sodnij in dvojezičnega šolstva. Tako kot da bi vse to manjšine ne smelo nič brigati. Razni ministri so bili sicer zastopnikom Slovencev obljubili, da jih bo vlada pravočasno zaslila, toda sedaj so besedo prelomili in nočejo slovenskim voditeljem zakonskih načrtov niti — pokazati.

In taki močje hočejo zagovarjati narodne pravice Nemcev v Južnem Tirolu! Kako naj zahtevajo od drugih spoštovanje mednarodnih pogodb, če jih sami ne izpolnjujejo? Politikom take vrste manjka za to vsaka moralna legitimacija!

NOVICE

RASNO SOVRAŠTVO

V Ameriki so oblastva postavila pred sodišče vodjo proti črnem naperjene organizacije Ku Kluks Klana A. Floyd, ker je odsekal nekemu črncu roke. Sodniki so mu odmerili 20 let ječe. Predsednik je pristavil, da je to najvišja kazen, ki jo dovoljuje zakon, a da je še premajhna za Floydov zločin. Tako daleč pripelje ljudi nacionalistična nestrpnost!

ŽRTEV POKLICA

V Nemčiji se je pripetil dogodek, ki je močno razburkal duhove. Časnikar Wolfgang Stiller je razkril neke povere na županstvu v mestu Winsen ter o tem pisal v listih. Sleparki so bili res obsojeni, sodnik je pa hotel, naj Stiller še pove, kje in od koga je zvedel za povere. Stiller je zahtevo odbil, češ da je časnikarska tajnost zanj sveta in neprekršljiva. Važno je samo to, da je pisal resnico.

Zaradi tega je bil obsojen na 6 mesecev ječe. Zdaj se je dvignila zveza nemških časnikarjev, proglasila značajnega Stillerja za žrtev poklica ter zahteva od Adenauerjeve vlade, naj ga takoj spuste na svobodo.

ZIMSKA POMOČ

Dne 17. novembra je stopil v veljavo sklep rimske vlade, po katerem naj se 32 nedelj in praznikov pobira poseben prispevek za zimsko pomoč. Zvišale se bodo cene vstopnicam k različnim prireditvam in vse državne pristojbine. Prispevke za zimsko pomoč bo treba plačevati do 1. junija 1958.

NENADNA SREČA

Pri zadnjih stavih na nogometne tekme je zadel trinajstico reven delavec iz Bologne. Ker je edini zmagovalec v Italiji, je dobil 233 milijonov. Novi bogataš hoče ostati nepoznan, da bi ga ljudje ne vznemirjali.

NEPOTREBNI URADNIKI

Italija ima, kot znano, celo vojsko uradnikov, med katerimi jih je mnogo povsem nepotrebnih. Neki rimski dnevnik piše, kako nekateri hodijo brez prestanka na »inšpektorje«, samo da vlečejo dnevnice, drugi opravljajo službo, kjer tako rekoč ni treba delati. Tako imajo v notranjem ministrstvu menzo za — tri uradnike. Nameščencev je pa šest, poleg še dvoje »inšpektorjeva«.

Za to je predsednik Zoli predlagal, naj bi postavili še posebne inšpektorje, ki bi nadzirali, kje bi utegnili biti nepotrebni uradniki.

NOVA FIZIKA

Doslej se je človeštvo v spoznavanju narave že destokrat motilo. Pomislimo le, kako so stari Grki verjeli, da je zemlja ravna ploskev, in kako so obsojali v srednjem veku pristaše teorije, da je sonce središče svetla in ne zemlja. V naši dobi se je pojavil Einstein z naukom, da je vse v naravi le relativno.

Temelji fizične vede se, kot vidimo, stalno menjujejo. Eno izmed osnovnih pravil fizike je bil do danes tudi nauk o simetriji ali somernosti. Letos sta pa dva kitajska znanstvenika, ki delujeta v Ameriki, tudi to pravilo ovrgla. Za znanstveno odkritje sta Tsun

Dao Lee in Chen Ning Yan prejela tudi letošnjo Nobelovo nagrado za fiziko.

ANDREA DORIA

Prekrasni italijanski potniški parnik Andrea Doria leži od lanskega julija 70 m globoko na dnu morja nedaleč od severnoameriške obale. Neki ameriški bančnik je nedavno napovedal, kako bo ladjo spravil na suho; dvoje velikih petrolejskih tankerjev bodo med oseko napolnili z vodo ter povezali s trupom potopljene velikanke. Ob plimi bodo vodo izčrpali. Ko se bosta tankerja dvignila, se bodo vrvi napele ter postavile Doria v normalni položaj. Zatem jo bodo zavlekli bolj na plitvo ter tu nadaljevali reševalna dela.

DOBRO SE JE OHLADIL

Pretekli teden je 21-leten fantalin vlomil v Bremenu v neko mesnico, da bi jo okradel. Z velikim nožem je odprl blagajno, a našel v njej le eno marko. Ko se je razočaran hotel oddaljiti, je vstopil v prodajalno gospodar, ki je pobalina zgrabil in zaprl v hladilnik ter poklical policijo. Po dobri pol uri so ga potegnili ven, sklepetajočega z zobmi od mraza. Da se čimprej odtaja, so ga peljali v — zapor.

NAJDEBELEJŠA NA SVETU

Na Dunaju so pokopali 54-letno Marijo Caharija. Kazali so jo v cirkusu v Pratu kot najdebelejšo žensko na svetu. Tehtala je nič manj kot 265 kilogramov.

NA ZLATIH NOGAH

V Rovigu je policija zasledila dva mlada Tržačana, nekega Marchesija in Secco, ki sta ukradla na cesti avto. Ko so ju gnali na nastajo, sta močno šepala od bolečin. Šezuli so ju in pri tem opazili, da imata na vseh prstih nataknjene zlate prstane. Tako je prišlo na dan, da sta mimogrede oropala tudi neko zlatarno v Bassano del Grappa.

BOJ ZAVOLJO LEPOPTE

Znana napovedovalka pri igri »Odnehaj ali podvoji« Edy Campagnoli je obiskala v soboto mesto Vigevano, kjer so njej na čast priredili velik ples. Med zabavo je vdrla v dvorano skupina mladeničev, ki je začela sramotiti lepo Edy. Njeni častilci, v prvi vrsti akademiki, so se pa postavili zanjo v bran. Prišlo je do takega pretepa, da je morala poseči vmes cela četa orožnikov. Pohištvo so razgrajali razbili na kose.

Po svetu

Anglija — London je zelo znan po svojih nenavadnih, čudaških klubih. Pred kratkim so ustanovili še »klub pesimistov«. Člani društva so zastran izuma atomske bombe v velikih skrbah za bodočnost človeštva. Črnogledci imajo svoje prostore globoko pod črno zemljo.

Nova Gvineja — Na tem otoku razsaja nalezljiva bolezen »kuru«: ljudi zgrabi krčevit smeh, ki se mnogokrat konča s smrtjo. Bolnik se od histeričnega, nezadržnega smeha zaduši.

Nemčija — Na avtomobilski cesti v okolici Münchena je pod prometnim znakom naslednje opozorilo: Za voznike je dovoljena hitrost 60 km, za idiote pa 100 km.

ZDA — Telefonska centrala v San Franciscu je uvedla novost: na številko pod »izgubljeni psi« se javi nameščeneec, ki vključi magnetofonski trak, na katerem slišiš lajež najdenih psov. Kdor spozna svojo žival, se takoj lahko odpravi ponjo.

Francija — Sredi Pariza so odprli prvo filmsko dvorano, ki je popolnoma zavarovana pred zunanjim hrupom. Tla so položena na debelo plast sladkorja.

Kanada — Na sprejemu, ki so ga v Ottawi priredili ob obisku angleške kraljice, so smeli vladarici stisniti roko le tisti gostje, ki so imeli rdeča vabila. Teh je bilo šestdeset, medtem ko je okoli 500 gostov z modrimi vabili imelo le pravico kraljico gledati.

Australija — V Melbournu so sezidali prvo bolnišnico na svetu s podom, ki uničuje mikrobo. Pod je napravljen iz posebnih kemikalij.

Anglija — Občinski svetovalec v Chelseu blizu Londona ni hotel odobriti tekme v »lepotic«, češ da so v našem mestu vse ženske lepe.

Nizozemska — V Amsterdamu so prvič v Evropi odprli botanični vrt za slepce. Obiskovalcem je dovoljeno otipavati rastline in s prsti ugotavljati njih oblike. V vrtu raste pretežno močno dišeče cvetlice, da bi slepce vsaj deloma odškodovali, ker ne vidijo barv. Napisi z imeni cvetlic in ostali podatki so sestavljeni v Braillovi pisavi.

Združene države — Znano podjetje General Motors je izdelalo vzorec avtomobila, ki ga poganja sončna energija.

Izbruhnili so nesoglasja v taboru zapadnjakov

(Nadaljevanje s 1. strani)

povsod propada, to edini način, ki omogočje Franciji, da reši za bodočnost svoj vpliv v severni Afriki. Samo če se bo združila v višjo državno skupnost z enakopravno Tunizijo, Alžerijo in Marokom, bo mogla preprečiti, da ne izgubi Afrike in da tam ne zavлада vpliv komunistične Rusije.

PINEAU V AMERIKI

Spričo tega dejanskega stanja so Amerikanci in Angleži sklenili, da podpro Burgibo. Francija je v svojem ogorčenju poslala v Ameriko svojega zunanjega ministra Pineauja z nalogo, da zahteva zadoščenje. Jasno pa je, da Amerikancem ne bo težko ukrotiti Francozov.

Francija je v velikih finančnih težavah in brez pomoči iz inozemstva ne more spraviti v red svojega gospodarstva. Res izdatna pomoč ji lahko le v Ameriki. Njena vlada sloni na majavih temeljih. Ravnokar je en milijon državnih uslužbencev stopilo v stavko ter ustavilo ves upravni ustroj Francije. S svojo politiko v Alžeriji se je pariška vlada v svetu osamila: proti sebi ima ne le vse arabske narode in Sovjetsko Rusijo z zavzniki, temveč, kot vidimo, tudi večino zapadnih držav. Kaj naj v takem položaju stori?

Ne preostaja ji drugo, kot da se vda, ter je lahko še zadovoljna, da ji Amerika in Velika Britanija pomagata izvleči državni voz iz blata. Obstoj Atlantske zveze zaradi Francije torej nikakor ni ogrožen.

Dopisi v Tržaškega

TRŽAŠKI POKRAJINSKI SVET

Na ponedeljkovi seji tržaškega pokrajinskega sveta je predsednik Gregoretti predložil svetovalcem resolucijo, ki obravnava čedalje bolj vznemirjajoči spor med delavci in vodstvom tržaških ladjedelnic. Govornik je sporočil, da je te dni osebno posredoval pri obeh prizadetih strankah, a da na žalost ni dosegel nobenega uspeha, ker ravnateljstvo ladjedelnic čvrsto vztraja pri svojem stališču.

Resolucija, ki so jo svetovalci soglasno sprejeli, poziva oblastva, naj čimprej učinkovito posredujejo, da se dolgotrajni spor pravično reši. Obenem obsoja policijska oblastva, ki so prejšnjo soboto s svojim nastopom na tržaških ulicah še bolj »razkačila« od dolgih borb že tako razgreta srca tržaških delavcev.

Predsednik Gregoretti se je nato zavzel za uslužbenca bivše ZVU in je v ta namen predložil resolucijo, ki poziva poslansko zbornico, naj čimprej izda vse tiste zakonske ukrepe, s katerimi se bo končno uredil službeni položaj nameščencev in delavcev bivše anglo-ameriške uprave. Resolucija je bila sprejeta soglasno.

Komunistični svetovalec Šiškovič je nato naprosil upravni odbor, naj ukrene vse, kar je potrebno, da bosta poslanska zbornica in senat še pred novimi političnimi volitvami sklepala o deželi Furlanija-Juljska krajina. Govornik je omenil, da v Rimu že več časa leže zakonski osnutki, ki so jih za novo deželo pripravile razne politične stranke. Po krajši razpravi je svet odobril predlog svetovalca Šiškoviča, a je pristavil, da morajo v Rimu proučiti zlasti zakonski osnutek, ki ga je za novo deželo sestavila tržaška pokrajinska uprava.

Proti vladi je nastopil tudi demokristjan Persoglia, češ da se preveč zavlačujeta gradnja avtoceste Trst-Benetke in elektrifikacija železnice Červinjan-Benetke, kjer je tudi nujno potrebno zgraditi dvotirno progo.

Svetovalec Sartori (KP) je nato govoril o primanjkljaju Acegata ter omenil, da ga namerava podjetje postopno odpraviti s tem, da zviša cene elektriki, tramvajskim listkom, plinu itd. Cene naj bi se povisale od 20 do 80 odstotkov. Ker se zdi, da omenjeni ukrep odobrava tudi občinski komisar Mattucci, je govornik naprosil predsednika Gregoretija, naj pri odgovornih oblastvih zahteva, da se primanjkljaj za sedaj krije z državnim prispevkom.

Končno je svet pozval prefekturo, naj poskrbi, da bi komisarjeva uprava na tržaški občini trajala samo do tistega roka, ki ga predvideva zakon.

SPLOŠNA STAVKA

Da podpró pet mesecev trajajočo borbo kovinarjev v tržaških ladjedelnicah, so sindikalne organizacije proglasile za danes 24-urno splošno stavko. Ladjedelniškim delavcem so to pot priskočili na pomoč tudi trgovci ter danes za 8 ur zaprli svoje obrate. Trst je popolnoma mrtev. Od 9. do 11. ter od 15. do 17. ure je prekinjen tudi tramvajski in avtobusni promet, popoldne pa je na vseh šolah izostal pouk. Gre torej za eno najmočnejših stavk v Trstu in lahko rečemo, da so delavce tokrat podprli prav vsi sloji prebivalstva. Ljudje so obenem s tem odločno protestirali, da je policija prejšnjo soboto na

ulici surovo napadla stavkajoče delavce, ki so odhajali s protestnih zborovanj.

RICMANJE

Pri nas se ni še polegel mučni vtis, ki ga je naredila vest, da je bila dvanajstotica naših vaščanov prejšnji teden obsojena na 4 in pol meseca zaporne kazni. Ljudje so tembolj razkačeni, ker oblastva niso doslej poskrbela, da bi se v vasi otvoril otroški vrtec, zaradi katerega so pravzaprav nastali znani dogodki iz oktobra 1954.

Poslopje otroškega vrteca je bilo že pred časom dovršeno, tako da bi se v njem lahko že to šolsko leto začel pouk. Prefektura je sicer občini črtala iz proračuna postavko za opremo vrteca, toda s tem ni rečeno, da bi letos ne smelo biti pouka. Občinska uprava je namreč že bila na tem, da si opremo sposodi od miljske občine, čakala je samo, da OAI (Ustanova otroških vrtecev) imenuje vrtnarico. Toda te še danes od nikoder ni.

Najbolj žalostno pa je, da mora 17 naših otrok še vedno obiskovati vrtec v oddaljenem Domju, kar ni samo v škodo našim malčkom, temveč tudi velika krivica za naše matere.

MEDJA VAS

Priznati moramo, da je kmetijstvo naše vasi po zadnji svetovni vojni znatno napredovalo. Kmetovalci so sezidali nove, moderne hleve in kleti, ki so prvi pogoj, da se razvijeta živinoreja in vinogradništvo. Nekoliko pa še zaostajamo pri poljskem orodju, ki ga je treba nujno mehanizirati. Prvi korak v tej smeri je v naši vasi pred kratkim naredil posestnik g. Avgust Radetič, ki je kupil traktor znamke Same. K pogumnemu koraku mu čestitamo in želimo, da bi tudi ostali kmetje sledili njegovemu zgledu. Da je Radetič napreden kmetovalec, potrjuje tudi častno mesto, ki ga je letos dosegel na natečaju za najboljša vina na Tržaškem.

Bolniško zavarovanje in pokojnina za kmete

Čez nekaj mesecev potečejo tri leta, odkar so v Italiji bile ustanovljene vzajemne kmečke bolniške blagajne. Za kmetovalce je to bil velik in pomemben dan, saj so tedaj prvič v zgodovini dosegli zavarovanje za primer bolezni. Dotlej je moral kmet, kolon ali spolovinar, ki je zbolel, čestokrat potrošiti vse svoje prihranke ali celo prodati živino in del posestva, da je lahko plačal zdravnika in bolnico. Kmečke bolniške blagajne so zato velika socialna pridobitev in pomenijo konec zapostavljanja ter izkoriščanja kmečkega stanu.

Medtem ko kmetje v Italiji že skoraj tri leta uživajo sadove nove zakonodaje, moramo pa na žalost ugotoviti, da kmetovalci na Tržaškem še vedno zamačajo na bolniško zavarovanje. Generalni komisar Palamara se namreč kljub posredovanju naših županov in ostalih organizacij ni še odločil raztegniti na Tržaško ozemlje zakona o kmečkih bolniških blagajnah. (Pač pa fašistični zakon o tujih imenih). Skrajni čas je zato, da generalni komisar to prevažno vprašanje reši.

Zakon o pokojninah

Rimski senat pa je 3. oktobra t. l. izglasoval še drug važen zakon v korist italijanskih

kmetovalcev. Priznal jim je namreč pravico do starostne in invalidske pokojnine. Ker se zdi, da bo generalni komisar ta zakon v kratkem raztegnil na naše ozemlje, je prav, da z njim podrobneje seznanimo tudi naše kmetovalce.

S 1. januarjem 1958 bodo začeli prejemati pokojnino vsi kmetovalci, koloni in spolovinarji, ki so letos izpolnili 65. leto in ki so vsaj zadnjih 5 let obdelovali zemljo. Pravico do pokojnine ima kmet, ki obdeluje tolikšno površino zemlje, da je na njen zaposlen vsaj 104 delovnih dni na leto. Če je površina večja, prejme pokojnino tudi njegova žena, (če je izpolnila 65. leto, jo dobi že s 1. januarjem).

Komur pritiče pokojnina, priporočamo, naj si *nemudoma* preskrbi *družinski list* (na županstvu), *rojstni* (pri župniku) in *posestni list* (na katastrskem uradu). Te listine je namreč treba priložiti prošnji za pokojnino, ki jo moraš izpolniti na posebnem obrazcu.

Najbolje je, da se takoj zglediš na sedežu Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov v Trstu, ul. Geppa 9 (prilicje), kjer dobiš obrazec za prošnjo in podrobnejša pojasnila.

DEVIN

V nedeljo smo spremili k večnemu počitku 83-letno Frančiško Legiša (Krumpčevo). Bila je tiha, skromna, a izredno delavna in dobra žena ter mati. Naj ji Bog da večni mir in pokoj. Užaloščenim sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

BOLJUNEC

Za nekaj italijanskih otrok, ki so se pred kratkim naselili v Boljuncu, so šolska oblastva v sredo otvorila v vasi laško osnovno šolo. Ob tem dogodku se zlasti spominjamo, kako se ista oblastva krčevito upirajo, da bi odprla slovensko osnovno šolo v Brišičkih v zgoniški občini, čeprav je tam zadostno število šoloobveznih otrok. Vsekakor mnogo več kot laških učencev v Boljuncu.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V TRSTU

V soboto, 23. nov., ob 20.30 na Kontovelu

Nicola Manzari

NAŠI LJUBI OTROCI

V nedeljo, 24. nov., ob 15. in ob 18. uri
v Prosvetni dvorani v Gorici

Hans Fitz

SREBRNA LILJA

mladinska igra

V soboto, 23. novembra, ob 20.30
v dvorani na stadionu »Prvi maj« Vrdelska 7
v nedeljo, 24. novembra, ob 15.30
v prosvetni dvorani »A. Sirk« v Sv. Križu
v nedeljo, 24. novembra, ob 20. uri
v prosvetni dvorani v Trebčah
v ponedeljek, 25. novembra, ob 20.30
v kino dvorani v Skednju

100 MINUT ZABAVE

SALJIVI NASTOPI, IMITACIJE, PARODIJE, CHANCONI — VMES POPULARNI SAMOSPEVI, DUETI
Sodelujejo: Zlatko Zej, kot gost, Elvira Piščanc, Ivan Kodermac, Danica Trobec in Modest Sancin.
Pri klavirju Neva Vrabec.

V sredo, 27. nov., ob 20.30 v Borštu

Nicola Manzari

NAŠI LJUBI OTROCI

— Dopisi iz Goriške —

GORIŠKI OBČINSKI SVET

V sredo prejšnjega tedna je imel mestni svet zadnjo redno jesensko sejo. Dnevni red je obsegal 10 točk, ki jih je svet soglasno odobril. Ob začetku je župan obvestil tovariše, da bo v soboto zvečer imel senator dr. Spallini v občinski dvorani na Korzu spominški govor o osebnosti in delovanju velikega italijanskega rodoljuba Garibaldija, ker je letos 150-letnica njegove smrti. Prireditve se je udeležilo precej ljudi.

Naše starčke in onemogle bo zlasti razveselilo obvestilo, da so oblastva odobrila načrt nove mestne hiralnice.

Občina je naprosila pisatelja Bozzija, da napiše zgodovino goriškega gradu (Castello di Gorizia) in treh starih goriških trgov (Tre vecchie piazze di Gorizia). Knjiga izide v 2 tisoč izvodih, za katere je občinski svet odobril izdatek 150 tisoč lir. Pisatelj dobi 50 tisoč honorarja, a se odpove vsem avtorskim pravicam.

Svoj čas se je na pobudo pokojnega ing. Ribija ustanovil pripravljalni odbor za zgradnjo vzpenjače na Kalvarijo. Po Ribijevo nenadni smrti pa je načrt propadel. Odbor je sedaj obvestil županstvo, da vzpenjače ne bodo gradili in da je izgubljenih tudi tistih 50 tisoč lir prispevka, ki jih je odboru decembra 1955 nakazal občinski svet. Za vzpenjačo se bo odslej zanimala Ustanova za tujski promet.

Občinski možje so nato imenovali svetovalca dr. Devetaga in Candussija za svoja zastopnika v disciplinski komisiji za občinske nameščence.

Važno se nam zdi poudariti, da je mestni svet sklenil pozvati pokrajinsko upravo, naj predpiše, da so kmetovalci primorani se včlaniti v konzorcij za obrambo proti toči. Le na ta način je namreč mogoče zagotoviti njihov trajni obstoj. Veliko začudenje v goriški javnosti pa je vzbudil sklep, da se vpisnina za otroške vrte poveča od današnjih 300 na 1000 lir na mesec. Vpisnine so oproščene le revne družine in otroci brezposelnega očeta. Proti sklepu so glasovali trije svetovalci.

POKRAJINSKI UPRAVNI ODBOR

V torek prejšnjega tedna je bila seja pokrajinskega upravnega odbora. Sprejeli so najprej vrsto ukrepov v korist pokrajinskih nameščencev, nato pa razpravljali o pomoči, ki jo pokrajinska uprava nudi nepreskrbljenim in nezakonskim otrokom. Odbornik za zdravstvo dr. Marin je poročal o tečaju za bolničarje, ki ga bo pokrajinska uprava priredila v bližnji prihodnosti.

Obnovili bodo streho Attemsovi palači na Kornu. Za dela so določili 150 tisoč lir. Odbornik Grigolon je nato obravnaval vprašanje tujskega prometa ter poudaril, da se ta važna gospodarska panoga ne more pri nas primerno razviti, ker nimajo lastniki hotelov, gostiln in kavarn dovolj osebne pobude. Grajal je zlasti nedostojnost higienskih naprav, ki so zelo pomanjkljive ne le na podeželju, marveč tudi v mestu. Pogoji za razmah turizma so zlasti trije: dobra miza, dobro vino in zmerne cene.

Odbor je končno sklenil, da bo pokrajinska uprava posvetila vprašanju turizma v prihodnosti večjo pozornost kot doslej.

Nato je odbornik Zaretti predložil več načrtov nove dvorane za zborovanja pokrajinskega sveta. Tehnični urad ima nalogo, da izbere načrt, ki je združen z najmanjšimi stroški.

IZ JAMELJ

V petek prejšnjega tedna se je pri pobiranju starega streliva hudo ponesrečil 27-letni domačin Jože Radetič. V mlaki krvi ga je našel neki vaščan, ki je takoj poklical rešilni avtomobil, da ranjenca odpelje v tržiško bolnico. Zaradi zloma leve noge in ran na nogah in po trebuhu se bo mladenič moral zdraviti najmanj 40 dni.

Čujemo, da bi se podobna in morda še hujska nesreča kmalu pripetila tudi v gozdčku pod Oslavjem, kjer so odkrili granato kalibra 305. Goriška policija je k sreči takoj poskrbela, da so granato izstrelili in tako odstranili vsako nevarnost.

Ko pišemo te žalostne vrstice, mislimo na pohabljenca in na premnoge slovenske družine, ki so pri sličnih nesrečah izgubile morda svojega edinega dela zmožnega človeka. Zato pozivamo prefekturo in pokrajinsko upravo, da čimprej predočita vladi kruto budo teh naših nesrečnikov in celih družin, ki bi jim bilo treba vsekakor izplačevati pokojnino. Danes ni v tem pogledu prav nobene zakonske določbe, ki bi jih ščitila, in se po zakonu celo izključuje vsaka podpora ali pokojnina za te nesrečnike, češ da so s prostovoljnimi, nevarnim delom sami zažrtvili svojo nesrečo. Zdravi človečanski črt pa zahteva, da se to vprašanje nujno in pravično reši, ker so se ti nesrečniki lotili nevarnega dela zaradi črne bede in brezposelnosti. Redkokdaj se je namreč zgodilo, da se jo kdo na to delo podal iz pohlepa po boljšem zaslužku, ki ga ta posel sploh ne more nuditi. In ker gre za človekoljubno in zares globoko krščansko pobudo, prosimo tudi najvišjo cerkveno oblast v pokrajini, da stori vse, kar je v njenih močeh, da se tem našim nesrečnim ljudem prizna zakonita trajna podpora. Ker pa zahteva rešitev vprašanja dalj časa, naj se nesrečniki podpro do tedaj s človekoljubnimi podporami iz raznih skladov posvetne ali cerkvene narave.

IZ ŠTEVERJANA

Na zadnji seji občinskega sveta so svetovalci med drugim sklenili, da se podaljša za nadaljnja štiri leta pogodba za pobiranje trošarine z goriškim podjetjem Bozzini. Nato so se pomenili o razdelitvi dela med občinske uslužbenke ter odobrili sklep, da se plača najemnina za osnovno šolo v Valerišču. Manjšinski svetovalec g. Ciriš Klanjšček je pripomnil, da zahtevajo nekateri vaščani, ki so si z lastnimi sredstvi napeljali v hiše luč, naj jim občinska uprava, ko bo prejela državni prispevek za elektrifikacijo občinskih naselij, povrne stroške, ki so jih imeli z napeljavo. Pristavil je, da je država priznala občini prispevek na podlagi proračuna, ki so ga sestavili za napeljavo elektrike, pre-

den so nekateri lastniki napeljali električno luč v svoje hiše.

Zdi se nam, da je stališče manjšinskega svetovalca le deloma opravičeno. Držalo bi samo, če bi prispevek države presegel stroške, ki so potrebni za napeljavo elektrike povsod tam, kjer je še ni. Le od morebitnega presežka bi morda bila občinska uprava moralno dolžna povrniti stroške vsaj najrevnejšim vaščanom, ki so si napeljali luč na svoje stroške.

Občinska uprava razglša, da bo odslej naprej živinozdravnik, ki je dodeljen števerjanski občini, na razpolago živinorejcem vsak petek ob 8. uri na županstvu.

IZ PODGORE

V sredo prejšnjega tedna je po krajši boleznini, previden s sv. zakramenti, umrl 69-letni domačin g. Ludvik Brešan. Pokojnik je bil mož treznega značaja in sposoben gospodarstvenik. Bil je predsednik Goriške nabavljalne zadruge in Kmečke banke. Po dovršeni nemški klasični gimnaziji v Gorici je bil dolgo let uradnik pri avstrijski pomorski vladi v Trstu in po prvi vojni nekaj časa pri jugoslovanski pomorski vladi na Reki. Nato se je vrnil v rodno vas in 20 let služil kot blagajnik v podgorski predilnici.

Pogreba, ki je bil v soboto, se je udeležila velika množica pokojnikovih prijateljev in znancev, sošolcev z gimnazije, sovaščanov in goriških meščanov. Pred obnovljeno mrtvaško kapelo in ob novem lepem križu so mu peveci iz Podgore in bližnje okolice pod vodstvom g. Doreta Klavčiča odpeli v slovo pretresljivo žalostinko Vigred se povrne. Žalni sprevod je nato krenil v farno cerkev, kjer je domači župnik opravil molitve za pokojnikovo dušo. Sprevod se je nato vrnil na podgorsko pokopališče, kjer so pokojnika položili v družinsko grobnico. Po cerkvenem obredu so mu peveci odpeli večno lepo slovensko žalostinko Blagor mu, ki se spočije.

Plemenitemu pokojniku naj sveti večna luč! Žalujoci soprog, ki je izgubila vzornega moža, ter ostalim sorodnikom izrekamo globoko sožalje. Sožalju se pridružuje tudi uredništvo Novega lista.

IZ TRŽIČA

Prejšnji petek je osem tisoč delavcev in nameščencev tukajšnje ladjedelniške industrije izvolilo 27 zastopnikov v delavske notranje komisije. Sindikalna organizacija FIOM, ki jo vodijo komunisti in socialisti, si je to pot zopet pridobila absolutno večino, ki jo je bila lani zgubila. Od 27 sedežev jih je letos odnesla 14, se pravi 3 več kot lani. CISL je imela doslej 8 sedežev, sedaj pa jih ima le 6; UIL je dobila lani 7 sedežev, sedaj jih ima le 6. Letos je kot četrta sindikalna organizacija nastopila tudi fašistična CISNAL, ki so jo lani ostale tri sindikalne organizacije od volitev izključile. Odnesla je 1 sedež.

POKOJNINA KMETOVALCEM

Od 1. januarja 1958 prejmejo pokojnino vsi kmetovalci, koloni in spolovinarji, ki so letos izpolnili 65. leto ter obdelujejo predpisano površino zemlje. Prizadete opozarjamo, da morajo do 25. novembra t. l. napraviti prošnjo na posebnem vzorcu, ki ga dobe pri kmečkih bolniških blagajnah in pri uradu »Contributi unificati« v palači Državnega zavoda za socialno skrbstvo (INPS) na Travniku.

**Ali si že poravnal
naročnino?**

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

IZ VIDMA

Bralcem Novega lista je že znano, kako je bil urednik Messaggera Veneta Arturo Manzano v listu Friuli Liberale dne 26. 10. 1955 hudo in robato napadel šentlenardskega župnika g. Angela Kračino. Uglednega duhovnika je javnosti predstavil kot nekakega jugoslovanskega agitatorja, ki v družbi ostalih narodnjakov že več časa aktivno dela za priključitev Beneške Slovenije k Jugoslaviji. Ker je A. Manzano že prej enkrat sedel na zatožni klopi zaradi enake pregrehe v Messaggeru Venetu, je svoj članek objavil v listu Friuli Liberale, misleč, da bodo njegove besede ostale le v ozkem krogu bralcev tega lističa.

Toda za članek je kmalu zvedel tudi g. Kračina in takoj s tožbo nastopil proti odgovornemu uredniku Giorgiu Proviniju, Arturo Manzano ter odgovornemu uredniku Arena di Pola dr. Pasqualu De Simoniju, ki je omenjeni članek ponatisnil.

Razprava je bila določena za 21. 12. 1955, a ker je bil Provinio zadržan, Manzano pa hudo obolan, je sodnik razpravo odložil.

Toda tudi na novi razpravi dne 26. junija 1956 ni bilo ne A. Manzana ne odgovornega urednika Arene. Reveža sta bila hudo bolna in sodnik se ju je usmilil ter proces zopet odložil. Ker prizadevanje raznih mešetarjev ni uspelo, da bi g. Kračina tožbo umaknil, je ob ponovni razpravi dne 23. 1. 1957 iznenada zbolel urednik Provinio, tako da so proces spet odložili. Obravnava bi morala naposled biti 30. oktobra 1957. Zanj se je A. Manzano vneto pripravil in nemurno iskal razbremenilnih prič pri »patriotih« po vsčj šentlenardski dolini. Zdi se pa, da pri svojem divjem lovu ni imel sreče, ker mu »rodoljubi« to pot niso hoteli nasesti. Zato tudi tokrat ni ostalo drugega, kot da spet pokliče na pomoč bolezni. G. Pro-

vini je po svojem odvetniku predložil zdravniško izpričevalo, iz katerega izhaja, da boleha menda za azijsko. Toda zastopnik g. Kračine odvetnik Panizzo se je odločno uprl, da bi se razprava odložila za nedoločen čas, in zahteval, da se takoj določi dan obravnave. Sodišče je po 20-minutnem posvetovanju naznanilo, da je razprava določena za 13. dec. 1957.

Sodimo, da bi bil vsak komentar odveč! Vsakdo vidi, kako »bliskovito« se odvija razprava, kadar gre za Slovence in posebno še za ugled slovenskega beneškega duhovnika, ki je bil krivično napaden.

IZ SV. PETRA SLOVENOV

Jesensko vlažno vreme je tudi v naše doline prineslo azijsko bolezen, ki je priklenila na posteljo cele družine. Preden se je razširila, pa je k sreči bilo lepo vreme, tako da so kmetje mogli pospraviti turščico ter potrgati grozdje, edina pridelka, ki sta letos po dolinah, kjer ni bilo toče, poplačala trud ubogih kmetov. Letos ni bilo nikjer nič sadja in tudi kostanj je zelo malo obrodil. V hribih so ubogi ljudje res vredni usmiljenja, ker sta jim spomladanska slana in poletna toča uničili vse že tako borne pridelke. Letošnja beda bo gotovo še bolj nospetna izseljevanje naših ljudi v tujino, čeprav so hribovske vasi že sedaj na pol prazne.

IZ RAJBLJA

Že nad pet tednov trajajo v našem rudniku stavke delavstva in vsi so prepričani, da so zanje odgovorni novi lastniki rudnika ter njegova uprava. Ta namreč nima dovolj socialnega čuta do delavcev ter se ne zaveda odgovornosti, ki jo nosi pred javnostjo. Tudi v sredo prejšnjega tedna je bila 24-urna stavka, ki je ob železni disciplini delavstva popolnoma uspela.

Če pomislimo na ogromne žrtve, ki jih rudarji doprinašajo v boju za svoje pravice, in na veliko gospodarsko škodo, ki jo nenehne stavke povzročajo, moramo iz srca pozdraviti zadnji ukrep videmskega prefekta. Na njegovo pobudo je namreč bil prejšnji četrtek v Vidmu sestanek zastopnikov rudarjev in rudniške uprave, ki naj bi poiskali primerno rešitev v tem zares že predolgem in vznemirjajočem sporu. Vabilu videmskega prefekta so se naši rudarji radi odzvali in nanj odposlali svoje zastopnike. Sestanek pa žal ni obrodil zaželenega uspeha in zato so rudarji v soboto zopet proglasili 48-urno stavko. Uprava rudnika je namreč od 15 zahtev, ki so jih postavili delavci, odbila 11.

Ker bo minister za delo v kratkem obiskal Furlanijo, ga posebno delavsko zastopništvo namerava naprositi, naj odločno poskrbi, da se reši spor in se zajamčijo socialne pravice delavcev.

OBMEJNI PROMET V BENESKI SLOVENIJI

Obmejni promet v videmski pokrajini se ni tako razvil kot v ostalih dveh pokrajinah. Tega je krivo predvsem dejstvo, da nas od Soške doline in Kobariškega kota ločijo razmeroma visoki hribi, od jugoslovanskih Brd pa globoka grapa Idrijce. Da se promet pri nas slabše razvija kot na Goriškem in Tržaškem, je v veliki meri kriva tudi obmejna policija na glavnem prehodu pri Stupici. Oblastva so pri nas mnogo manj ljubezniva in prostrežljiva kot na Goriškem in Tržaškem. O tem je Novi list že večkrat pisal. Potnike nadlegujejo s preiskavami in z ljudmi ne ravnajo lepo. Njihovo ravnanje nas žal preveč spominja na staro fašistično obmejno policijo. Skrajni čas je, da oblastva v Vidmu napravijo red na meji!

Doslej je imel Čedad še največ koristi od obmejnega prometa. Posebno živahne so v tem mestu bile sobote in čedadski trgovci so bili kar zadovoljni s kupčijami. Mnogo bolj zadovoljni pa so bili meščani, ker so po precej nižji ceni prišli do kokoši, govejega mesa in masla.

V zadnjem času prihaja v Čedad vedno manj Jugoslovancev, ker se raje ustavijo kar v bližnjih obmejnih vaseh. Tu so namreč odprli nove trgovine, v katerih dobiš razno blago po enaki ceni kot v Čedadu, a ljudje si pri tem prihranijo dolgo pot. Nove trgovine imamo v Platišču, v občinah Dreka, Grmek in Sovodnje.

12

V SONCU IN SENCİ

(Usoda Habsburžanov)

R. B.

Svoje težave je cesarica zaupala le svojim živalim in dnevniku. Ko jo je tašča nekega dne zopet zbadala, da se obnaša kot »pomaranča s podeželja«, je položila Elizabeta svojo tiho žalost v verze:

»Zaman se jočem nad izmeno,
ko sence sem za sonce izbrala,
ker tebe sem, svoboda izdala.«

Tašča Zofija je znala vedno bolj vezati sina nase in ga usmerjala proti ženi. Spretno so ji pri tem pomagali kardinal Rauscher, ki je v mladi vladarici videl zakrinkano liberalko, in pa prvi cesarjev pribočnik Grünne, kateri se je načeloma vedno pridružil stranki močnejših.

Za nevarno moderno je veljala cesarica posebno še od takrat, ko je vprašala, kje je kopalnica.

Kopalnica? Takih angleških novotarij ni bilo na konservativnem avstrijskem cesarskem dvoru! Saj člani najvišje cesarske hiše niso tako umazani, da bi kaj takega potre-

bovali. Cesarici so hiteli zatrjevati, da si ni cesar Karl V. nikdar želel kopalnice; niti sta je želela Marija Terezija ali Jožef II. Če hoče ostati človek snažen, so še druga sredstva. Cesarice niso v ostalem nikdar umazane.

Boj za kopalno kad je trajal dve leti. Končno se je zaljubljeni cesar le vdal in je ženi preskrbel kopalnico v Schönbrunnu in eno v Hofburgu. Stare dvorne dame so se pa zgražale nad mlado cesarico, ki se koplje morda celo brez — krinoline.

»Otroci so mojli!«

Poleti leta 1854 je vladarska dvojica začela obiskovati podložne dežele. Po Češkem in Moravskem je cesarica z lepoto in prijaznostjo pridobila vsa srca. Franc Jožef je bil kar navdušen, kako je kot »poslanica lepote« utrjevala zvestobo do cesarske hiše.

S potovanja se je vrnila prej kot cesar. Začutila se je namreč mater. Čeprav še mlada, je kot vsaka mati z veseljem pričakova-

la svoj čas; pa tudi v tem je bila osleparjena. Tašča je pisala sinu, da se Elizabeta prav neumno obnaša; vedno gleda svoje papagaje in konje, kar da je za otroka, ki se bo rodil, lahko usodno; utegnel bi imeti papagajski pogled ali morda konjsko kopito. Rotila je cesarja, naj poskrbi, da se žena ne bo v nesrečo potomstva »zagledala«. Takšne vraže so rojile cesarici - materi po glavi.

Tudi ko se je cesar vrnil s potovanja, je ostala Elizabeta sredi množice dvorjank in slug osamljena. Cesar se je že zgodaj zjutraj peljal na dvor vladat, oziroma podpisovat cele gore aktov. Šele zvečer se je vračal, a najprej k materi, ki mu je venomer tožila o necesarskem obnašanju njegove žene. V takem vzdušju se je rodil 5. marca 1855 prvi otrok, a zopet je Elizabeta zagrešila napako: rodila se je punčka in ne deček. Ne da bi mater kaj vprašali, so jo krstili za Zofijo na čast tašči. Elizabeta se je razveselila nedolžnega deteta; zdaj je imela nekaj svojega. Delala pa je račune brez krčmarja ali — brez tašče. Otroka so ji brž vzeli in ga odnesli v sobane Zofije, ki so bile na drugem koncu palače.

Zaman se je mlada mati pritoževala »Otroci so mojli!« Če je hotela videti svojo malo Zofijo, je morala skoro prosjačiti za sprejem pri tašči.

(Dalje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Ali so še druga razumna bitja v vesoljstvu?

Z dnem, ko je poletel v vesoljstvo prvi »sputnik«, se je sprostita tudi človeška domišljija in začela bloditi po vesoljnih razsežnostih. Prej so se samo zvezdoslovci in fiziki spraševali, kakšne tajne krije vse-mirje, danes pa skoro ni človeka, ki bi ga ne razvnela ta vprašanja. Prav to je dokaz, da se je s tem na zemlji resnično začel nov vek, vek vse-mirskih poletov in vse-mirskih raziskavanj.

STO TRILIJONOV SONC

Navaden človek lahko le ugiba in sanjari o tem, kaj je v vse-mirju. Strokovnjaki pa skušajo priti do odgovorov, ki bi bili kolikor mogoče v skladu z znanostjo. Vprašanje, katero si zdaj nujno zastavi vsak strokovnjak, pa je: Ali žive v vesoljstvu še druga razumna bitja razen človeka? Mnenja zvezdoslovcev, fizikov in biologov so različna, vendar pa se večina znanstvenikov nagiblje k mnenju, da v vesoljstvu žive še druga razumna bitja razen človeka.

Nemški učenjak Heinrich Faust meni, da je v Rimski cesti, v katero spada tudi naš sončni sistem, vsaj 100 milijard sonc. Po gibanju drugih sonc, ki so našemu sončnemu sestavu najbližja, so zvezdoslovci ugotovili, da vpliva nanje privlačna sila nevidnih zvezd, spadajočih k njihovemu planetnemu sistemu. Toda ti planeti morajo biti mnogo večji, kakor je naša Zemlja, ker bi drugače ne mogli vplivati na svoja sonca.

Naša Rimska cesta je pa na nebu le ena izmed več milijard »rimskih« ali »mlečnih cest«, kot jim pravijo, in katerih svetlobo je mogoče odkriti le z velikanskim daljnogledom v ameriški zvezdarni na Mount Palomaru. Toda vesolje je še obsežnejše, kot je mogoče ugotoviti s tistim daljnogledom. Morda je takih »zvezdnih megla« ali »rimskih cest« v vesoljstvu deset milijard, kot misli n. pr. ameriški zvezdoslovec prof. P. Jordan. Vendar je večina takih »megla« manjših, kot je naša Rimska cesta. Povprečno je morda kakih deset milijard sonc ali zvezd stalnic v drugih rimskih cestah, skupno torej najmanj sto trilijonov.

ALI JE NA DRUGIH PLANETIH ŽIVLJENJE?

Vprašanje pa je, ali je na teh planetih tudi življenje in ali so na njem razumna bitja.

Preidimo račune biologov o »funkcij sposobnih beljakovinskih molekul«. Njih število se izgublja v ogromnih množinah drugih beljakovinskih molekul. Takih funkcij beljakovinskih molekul je v primeri z drugimi tako malo, da se da to izraziti samo v razmerju ena proti številu, sestavljenemu iz enice s tisoč ničlami. Za toliko število niti matematika nima več imena. Po teh računih je zato nastalo življenje na Zemlji po neverjetnem slučaju, kar velja seveda za tistega, ki ne veruje, da ga je Bog ustvaril. Izrednost ali slučajnost je tolika, da je celo ob trilijonu Zemlji podobnih planetov v vesoljstvu skoro izključeno, da bi moglo biti življenje še na kakšnem izmed njih. Toda ameriški znanstveniki so s poskusi dognali, da obstajajo v naravi ugodnejši pogoji za nastanek snovi, ki so sestavine beljakovin, in s tem za nastanek življenja. Zato po njihovem ni izključeno, da so na nekaterih planetih v vesoljstvu živa bitja. Učenjaki so prišli po takih in podobnih razmišljanjih in poskusih do prepričanja, da je celo verjetno, da je na nekaterih planetih življenje bogato razvito. Razvoj, ki ustvari življenje na planetih, pa je odvisen od njihove velikosti. Nekateri opravijo vse razvojne dobe prehitro, da bi moglo nastati na njih življenje ali celo razumska bitja. Poleg tega je treba računati, da niti dva planeta nista v popolnoma enaki razvojni stopnji. Mnogi planeti bodo šele v daljni bodočnosti prišli v tako razvojno stopnjo, da se bo na njih lahko razbohotilo življenje ter bodo nastala na njih tudi razumska bitja. Toda če računamo, da je samo milijonski del trilijona zvezd obkljuden od razumskih bitij, je takih planetov v vesoljstvu bilijon.

VERJETNO ŽE POTUJEJO PO VSEMIRJU

Ker je človeštvo potrebovalo nekaj sto tisoč let, preden je doseglo današnjo stopnjo omike, da začne prodirati v vesolje, medtem ko morajo na ogromnem številu drugih planetov obstajati razumska bitja že mnogo dalje kot na Zemlji, je prof. Heinrich Faust prepričan, da je morda kar blizu bilijon

planetov, kjer so razumna bitja tudi že prišla do take razvojne stopnje, ali pa so tik pred tem, da jo dosežejo. Na mnogih planetih pa so morda tudi že dalje in tako je po mnenju prof. Fausta verjetno, da že plujejo po vesoljstvu rakete, ki so jih zgradila razumna bitja. Njihovega obstoja znanost sicer ne more dokazati, toda bilo bi smešno, če bi ga kratkoma vnaprej kar zanikali.

Ker je pa treba upoštevati, da utegne samo vsak stotilijonski planet biti obkljuden z razumnimi bitji, je skrajno malo verjetno, da bi se bitja z dveh takih planetov mogla kje srečati. A tudi če bi bila kdaj v istem sončnem sistemu dva planeta nosilca življenja, bi se to zgodilo v časovno tako oddaljenih dobah, da ni mogoče da bi se razumna bitja kje srečala, kajti ko se razvijejo na enem planetu, so na drugem že davno izumrli. Če bi kdaj pristale na Zemlji rakete z Venero, bi se to zgodilo v dobi, ko bi na Zemlji ne bilo več nobenega človeka. Zemlja bi bila pustina in mrtva, kot je danes Luna.

V zvezi z ugibanji o obstoju drugih razumskih bitij v vesoljstvu nastajajo zanimivi bogoslovni problemi. Zadnji čas smo res že brali več mnenj, ki so jih izrazili predstavniki različnih verskih in tudi krščanskih skupin. V bistvu pa je problem vendarle manj zapleten, kot bi se zdelo. Celotno srečanje z razumskimi bitji z drugih planetov, ki bi bila zelo različna od nas, bi ne spremenilo dejstva, da je vesoljstvo ustvaril isti Bog in da je torej vse prišlo iz njegovih rok.

Pevi slovar makedonskega jezika

Skupina makedonskih jezikoslovcev, ki jim pomagajo jezikoslovci iz drugih jugoslovanskih republik, že nekaj let pridno in z vso skrbnostjo pripravljajo prvi slovar makedonskega jezika. Makedonščina je bila namreč kot knjižni jezik v stari Jugoslaviji prepovedana in šele leta 1944 so se lahko začeli Makedonci svobodno posluževati svojega jezika tudi v književnosti. Pripravljanja slovarja se je najprej lotila stolica za makedonski jezik na skopski filozofski fakulteti, pozneje pa je delo prevzel Zavod za makedonski jezik. Celi dve leti so skupine študentov filozofije na skopskem vseučilišču in jezikoslovcev zbirale gradivo na terenu in v knjižnicah.

Tako so zbrali nad 50.000 besed. Nato so se lotili obdelave gradiva. Tudi to delo je že skoraj dokončano. Slovar bo izšel v dveh delih. Zanj vlada v Makedoniji in izven nje ter celo v inozemstvu pri strokovnjakih veliko zanimanje.

Svoboda besede

Eden največjih sodobnih ruskih književnikov Boris Pasternak je napisal roman Doktor Zivago. V njem riše današnje življenje v Sovjetski zvezi, in sicer precej prosto in stvarno. Napovedana je že bila izdaja v ruščini in obenem italijanski prevod pri milanski založbi Feltrinelli. Nenaodoma je pa založnik prejel od Državne založbe iz Moskve obvestilo, naj z izdajo še počaka; brž za prvim sporočilom pa še drugo, ki pravi, da v Rusiji knjiga ne sme iziti, ker da je proti vladavini. Na pisatelja Pasternaka so toliko pritiskali, da je prejšnji mesec brozjavil Feltrinelliju, naj mu vrne rokopis, češ da ga mora popraviti. V Milanu je prišel celo sam tajnik Zveze ruskih književnikov Aleksej Surkov, da bi prepričal natis knjige. Založnik Feltrinelli je pa izjavil, da ga pri izdajanju knjig vodi le načelo svobodnega ustvarjanja in umetnosti, ne pa politična muhavost.

Roman bo torej izšel. Kaj bo pa s pisateljem Pasternakom?

Nekaj podobnega, ki spada tudi v poglavje o svobodnem umetniškem delu, se je te dni pripetilo na Poljskem. Štirje pisatelji so pod vodstvom znane književnika Andrzejewskega hoteli izdati 1. novembra revijo »Evropa«, ki je imela namen objavljati tudi najboljša dela iz zapadno-evropske književnosti. Oblastva so pa izid časopisa prepovedala.

TURŠKA KNJIŽEVNOST

Po prvi svetovni vojni je Turčija začela postajati moderna država. Kljub vsem naporom je pa še močno zakoreninjena v tisočletni islamski okostenelosti. To sodbo potrjuje tudi sedanje stanje književnosti v Turčiji. Slaba kakovost je posledica deloma raznih jezikovnih reform, še bolj pa starokopitnega tiskovnega zakona, ki je še vedno v veljavi. Pisatelji si ne upajo vsega povedati, posebno si ne upajo vpletati v svoja dela socialnih ali političnih problemov.

V zadnjih letih je vzbudil veliko pozornost pisatelj Mahmud Makal s knjigo Bizim Köy ali Naša vas. Makal riše v povesti težko in bedno življenje kmetov v neki anatolski vasi. Opisi so deloma avtobiografski in resnični, saj je pisatelj sam v tisti vasi kmet in obenem učitelj. Ko je bila knjiga objavljena, to je bilo leta 1950, so avtorja za več mesecev vrgli v ječo. Očitno so mu, da deluje proti državi in da je komunist, ker je pisal tudi o lakoti na vasi. Sele po posredovanju osrednje vlade so pokrajinska oblastva spustila pisatelja Makala.

LITERARNI OKUSI

Francoski tednik Les Nouvelles Littéraires je priredil poizvedovanje, katere tuje knjige se v zadnjih desetih letih največ prevajajo v francoščino. Ugotovili so, da je na prvem mestu Don Camillo italijanskega pisatelja Guareschia. Tej sledi znana politična knjiga ruskega pribežnika Kravčenko Izbral sem si svobodo; na tretjem mestu je na Köstnerjeva Ničla in neskončnost. Ti prevodi so bili natisnjeni v nakladi nad pol milijona izvodov.

Po narodnosti so pa Francozi največ prevajali iz angleškega (556 del) in ameriškega slovstva (593). Italijanskih del so prevedli v zadnjih desetih letih le 94.

»OSNOVNO GOVORJENJE«

V Buenos Airesu je izšla pesniška zbirka Francea Papeža Osnovno govorjenje. Vsebuje 25 pesmi, ki so razdeljene v cikle Stvari, Ljudje in Čas. Pesnik sam je okrasil knjižico z lesorezi abstraktnega značaja.

Podrobnejšo oceno bomo še prinesli.

KULTURNE VESTI

* V Beogradu je bila sklenjena pogodba med Zvezo jugoslovanskih založb in predstavniki češkoslovaškega ministrstva za kulturo, po kateri bodo v treh letih prevedli vsaj trideset del iz književnosti narodov iz obeh držav.

* V Jugoslaviji sta bila na obisku italijanski filmski producent De Laurentiis in režiser Lattuada. Z Bosna-filmom sta se domenila za skupno snemanje dela Kapitanova hči po Puškinovi noveli. Sodelovali bodo tudi Američani.

* V Jakopičevem paviljonu v Ljubljani razstavlja skupina mariborskih umetnikov, med njimi 16 slikarjev, en kipar — Gabrijel Kolbič — ter en grafik, Ivan Cobal. Med razstavljalci so znani slikarji Kos, Oeltjen (ki je Frizijec, a se je že davno pred vojno za stalno naselil na slovenski zemlji, ki jo je vzljubil), Pandur in Polak.

* Cankarjeva založba v Ljubljani je izdala pesniško zbirko Maričke Znidaršič Nalomljena veja.

* Pri založbi Comunità v Milanu je izšla knjiga Totalitarismo e cultura. To je zbirka esejev 27 uglednih evropskih in ameriških pisateljev, med katerimi so Domenach, Jaspers, Jünger, Marcel, Arthur Miller, Moravia in Wright.

* Pri založbi Il Mulino v Milanu je izšel italijanski prevod Djilasove knjige Novi razred.

* V pripravi je ponatis srbskega prevoda drame Bratka Krefta Velika puntarija. Delo je namreč vzbudilo v Srbiji nenavadno zanimanje.

* Dr. Robert Hlavaty je objavil v zadnji številki ljubljanskega mesečnika Obzorik obširno in zanimivo reportažo, v kateri popisuje življenje na Opčinah. O njegovi nedavni razstavi v Koprnu so se vsi kritiki nenavadno pohvalno izrazili.

* V zadnjih desetih letih so prevedli v francoščino osem knjig iz književnosti jugoslovanskih narodov. Statistika ne navaja, koliko je med njimi slovenskih del.

* V Franciji in marsikje drugod so v povojnem času največ prevajali iz ameriške književnosti. Na drugem mestu je skoro povsod angleška.

GOSPODARSTVO

GOJENJE BRESKEV V ITALIJI

Iz uradnih podatkov izhaja, da so leta 1955 na vsem svetu pridelali nekaj nad 22 milijonov stotov breskev, in sicer 60 do 65% v ZDA in nekaj nad 30% v Evropi. Skoraj vse breskve v Evropi sta pridelali Italija in Francija. Med tema prevladuje Italija z letnim pridelkom okoli 5 milijonov stotov, medtem ko jih ima Francija nekaj nad 2 milijona.

Pridelek po pokrajinah

L. 1955 je pridelek v posameznih italijanskih pokrajinah bil naslednji: Verona 865.000 stotov, Ravenna 622.000, Ferrara 298.000, Napoli 279.000, Cuneo 267.000, Bologna 255.000, Forli 250.000, Savona 210.000, Rim 178.000, Vercelli 165.000, Caserta 153.000, Benetke 120.000. Sledi 6 pokrajin s pridelkom od 50.000 do 100.000 stotov. Goriška pokrajina pridelala letno okoli 15.000 stotov breskev.

Izvoz

Italija izvozi letno okoli 1 milijon stotov breskev (l. 1955 je izvoz dosegel 1.400.000 stotov). Videmska pokrajina pošlje v inozemstvo letno med 12.000 do 20.000 stotov breskev, Goriška pa okoli 5.000 (l. 1956 nekaj nad 4.000). Okoli 60% vsega izvoženega blaga gre v Nemčijo, ki je že pred vojno od Italije kupovala enako količino. Stalni odjemalci so še Švica in Avstrija in v zadnjih letih tudi Anglija. Največ breskev izvozijo meseca avgusta (Elberta, Hale), nato pa julija in septembra; v juniju in v oktobru izvozijo prav malo blaga.

Sorte

Med sortami prednjači J. H. Hale, ki šteje v vsej državi nad 4 milijone dreves. Na drugem mestu je Amsden z 2 milijonoma dreves. Sledijo: Majski cvet, Elberta, Earl Elberta Waddel, Hale - Elberta, Morettini I. in Admiral Dewey. Od teh sort je zasajenih po nad 1/2 milijona dreves. Z manjšimi števili dreves je zastopanih kakšnih 60 sort, med temi naša goriška Isontina s približno 26.000 rastlinami.

Ali se izplača saditi breskve?

Cene so bile lani in letos kar zadovoljive. Ne vemo sicer, kako bo v prihodnjih letih, vendar se prodaja skoraj gotovo ne bo ustavila: v Italijo prihaja ogromno letoviščarjev iz severnih krajev, katerim so breskve prava poslastica. Zato naši kmetje lahko mirno uredijo nove nasade, a morajo paziti, da sadijo samo res dobre sorte. Drevesa morajo gojiti ter se boriti proti vsem zajedalcem, kajti le tako bodo imeli lep, dober in okusen sad.

KAKŠNO JE LETOŠNJE VINO?

Vino letošnje letine je na splošno tako močno, kot ni bilo še nikdar v naših krajih. Vina s 14 stop. alkohola niso nobena redkost, a dobijo se tudi taka, ki vsebujejo nad 16 stopinj alkohola. Mnogo mostov je po mostomeru Babo pokazalo tudi 27% sladkorja. Znano pa je, da mostomer Babo ni natančen in da kaže na splošno manj sladkorja, kot ga je v mostu. Zato lahko z gotovostjo računamo, da so nekateri mosti vse-

bovali tudi 28 in več odstotkov sladkorja. Če bi se ves sladkor spremenil v alkohol, bi tako vino imelo 17,5% in več alkohola. Najbolj sladke mošte sta dala tokajec in rulanec (= sivi pinot), malvazija, zelen in šele za njim oba rizlinga (renski in laški).

Mnogi vinogradniki so že prodali vse vino, ki je bilo določeno za prodajo. Cene so bile zelo različne: nekateri so za navaden most dobili komaj 65 do 70 lir (za liter), drugi pa so prodali tokajca po 140 lir in tudi, dražje. Trenutno je cena za navadno mlado vino z goščo vred okoli 100 lir liter, za izbrane sorte pa se bliža že 150 liram.

632 STOTOV KROMPIRJA NA HA

Videmska pokrajinska uprava je letos razpisala nagradno tekmovanje za pridelovanje krompirja. Bratje Del Bello v Favorita pri Spilimbergu so dosegli hektarski donos 632,50 stotov, kmetovalec Venier Jakob v Gradisca di Spilimbergo pa 613,52 stotov. Na eno našo njivo pride potemtakem 230 q krompirja.

Ugotovili so, da se je še najbolj izkazala sorta Agnes (nemško-bavarska), ki je tudi okusna. Pozeba v prejšnjem maju je sicer osmodala mlado krompirjevo, a stebila so ostala zdrava in so ponovno pognala. Krompirjeva je dosegla tudi 2 1/2 m dolžine. Krompirju so seveda dobro pognojili in se z vso skrbjo borili proti glivičnim napadom (peronospora) in tudi proti koloradskemu hrošču. Sadili so cele gomolje, in sicer v vr-

ste. Med vrstami je bilo 70 cm razdalje, od gomolja do gomolja pa 25 cm. Za en ha zemljišča so porabili 20 stotov gomoljev.

VINOGRAD SKRIBNO PREGLEJ

in ugotovi mesta, kjer manjka kakšna trta. Pomni, da celo onemogla trta ne zasluži, da bi še rasla! Na vseh teh mestih skopaš globljo jamo, ki naj ostane vso zimo odprta, spomladi pa boš vanjo vsadil cepljenko. Če pri kopanju najdeš v zemlji kakšno gnilo ali plesnivo trtno korenino, odpelji izkopano zemljo in pripelji druge, zdrave. Korenska bolezen bi namreč drugače prešla na nove trte.

TOBAK BREZ NIKOTINA

Iz Rusije je prispela vest, da se je neke mu znanstveniku posrečilo vzgojiti tobak brez nikotina. To je dosegel tako, da je cepil tobak na paradižnik. Če pa je cepil paradižnik na tobak, so imeli paradižnikovi plodovi nikotin v sebi. Iz tega sledi, da se nikotin tvori v koreninah tobaka, od koder prehaja v liste.

Rusko odkritje pa ne pove nič novega, ker gre za že davno znano dejstvo: v isto družino rastlin spadajo namreč tobak, jajčevec (melancani), paprika, paradižnik in tudi krompir. Že pred 60 leti so začeli različni znanstveniki križati navedene rastline in jih precepljati vse navprek: tobak na krompir, tobak na jajčevce, na papriko in paradižnik. Cepili so na vsako vrsto navedenih rastlin vse ostale in obratno. Najbolj okusen tobak brez nikotina so dobili, če so cepili tobak na jajčevce. Zanimivo je cepljenje paradižnika na krompir, ker dobiš pod zemljo gomolje, nad zemljo pa paradižnike. Kljub vsemu trudi se ni še znanstvenikom doslej posrečilo vzgojiti kako novo kulturno rastlino.

Sportni pregled

JUGOSLAVIJA NAPREDUJE

Prejšnji teden so se v Zagrebu končale tekme v namiznem tenisu za VIII. mednarodno prvenstvo Jugoslavije, ki se jih je udeležilo nad 90 tekmovalcev in tekmovalk iz 14 držav. Večkratni svetovni prvak Anglež Bergman je takoj izpadel. Tudi Francoz Hagenauer, Romun Reiter, Nemec Schneider in Čeh Stipek niso imeli sreče in so bili izločeni. V finale sta se uvrstila Čeh Andreadis in Madžar Berczik, ki sta odpravila Jugoslovana Harangoza (3:1), oziroma Madžara Sidoja. Po ogorčenem boju je prvo mesto ponovno osvojil 20-letni Zoltan Berczik; Čeh Andreadis pa je z rojakom Stipkom osvojil prvenstvo v tekmovalcu dvojic. Pri ženskah sta imeli Romunki Rosseanu in Zeller glavno besedo tako v disciplini dvojic kot v tekmovalcu posameznic. Rosseanu je brez velike težave tretjič osvojila prvo mesto. V tekmovalcu mešanih dvojic pa sta zmagala Madžara Sido in Koczionova.

V Zagrebu sta bila tudi dvoboja moških in ženskih reprezentanc Jugoslavije in Madžarske. Po šesturnem boju so Madžari premagali Jugoslovane s tesnim izidom 5:4; Madžarke pa so tekmo zaključile v svojo korist z gladkim 3:0. Jugoslovani so bili že na tem, da zmagajo (vodili so namreč s 4:1), ko je Harangozo (bila je njegova 250. partija v državni reprezentanci), povzročil poraz. Medtem ko sta Vogrinc in 17-letni Marković osvojila vsak po dve točki, ni jugoslovanski državni prvak dosegel niti ene. V Ljubljani pa je Jugoslavija porazila (5:3) Francijo.

Z veseljem lahko ugotavljamo, da jugoslovanski namizni tenis napreduje. Za to ima zaslugo mlada skupina nadarjenih in že zdaj odličnih igralcev, kot so Marković II., Hrbud, Franič, Jazovič ter Osmanagič. Vogrinc je brez dvoma najboljši igralec jugoslovanske reprezentance. Dolinar živi samo od svojega velikega ugleda in znanja. Harangozo pa je zelo nestalen. Upamo, da bodo mladinci kmalu nabrali čimveč izkušenj ter tako ponovno povzdignili jugoslovanski namizni tenis na dostojno raven.

JUGOSLAVIJA : ROMUNIJA 2:0

Jugoslovanska nogometna enajstorica je v nedeljo premagala močno romunsko reprezentanco in se tako uvrstila v finalno skupino. Največ zaslug za uspeh ima napadalec Milutinović, ki je zabil oba gola. Tekma je bila zelo borbena, ker so se gostje odločno branili in na vse načine skušali oditi neporaženi. Poleg Milutinovića so se odlikovali še Crnković, Krstić in Petaković. Jugoslavija je igrala v naslednji postavi: Beara; Svaković, Crnković; Kaloperović, Krstić, Bošković; Petaković, Mujić, Milutinović, Ognjanović in Zebec.

SPORT PO SVETU

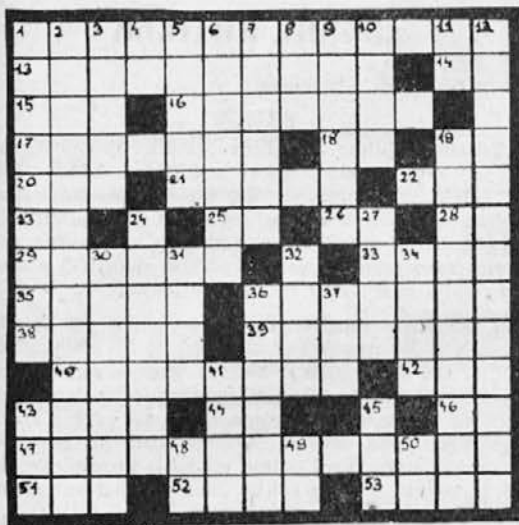
Dviganje uteži — Prejšnji teden se je v Teheranu zaključilo tekmovalstvo za svetovno prvenstvo v dviganju uteži. Najbolje so se izkazali Rusi, ki so zmagali kar v 6 disciplinah; edino zmago jim je iztrgal Amerikane Kono. Novi svetovni prvaki so: petelinja, Stogov 345 kg — peresna, Minaev 362,5 kg — lahka, Boucoev 380 kg — srednja, Kono 420 kg — srednje težka, Lomakine 450 kg — lažje težka, Vorobiev 470 kg in težka, Medvedov 500 kg.

Stava 12 — PO NASEM BO TAKO? — Stava 12

24. novembra 1957

1. ATALANTA - TORINO	1 2
2. FIORENTINA - INTER	1
3. JUVENTUS - NAPOLI	1 X
4. MILAN - BOLOGNA	1
5. PADOVA - ALESSANDRIA	1
6. ROMA - L. R. VICENZA	1 X
7. SAMPDORIA - LAZIO	1 X
8. SPAL - VERONA	1
9. UDINESE - GENOA	1
10. SANBENEDETTESE - BRESCIA	1 X
11. TRIESTINA - TARANTO	1
12. LIVORNO - REGGINA	1 X
13. REGGIANA - MESTRINA	1
R. VENEZIA - COMO	1
R. SIRACUSA - FEDIT ROMA	1

KRIZANKA (30 točk)

Vodoravno. 1. Je vsak teden. 13. Izredna telovadna spretnost. 14. Pes brez repa. 15. Drsač jih ima v srcu. 16. Hillary ga je dosegel. 17. Slikarstvo, ki se ne ... boji vode. 18. Gospod Terčon. 19. Oslayska učenost. 20. Kača. 21. Obrnjeni grški zob. 22. Townsendov konec. 23. Predpoldanske ure v Rimu. 25. Največji jug. fizik (začetnice). 26. Ni dovolj. 27. Ni ti tisto niti ono. 29. Bil je Jugurta. 33. Mesto v Zah. Ukrajini. 35. Dnevna plača. 36. Zaokroženo. 38. Primitiven narod na Sahalinu. 39. Reke v Afriki. 40. Cicero ga je razkrinkal. 42. Avstrija - Ceylon - Jugoslavija. 43. Miroslav doma. 44. Ostudna spremljevalka zanemarjenega človeka. 46. Veznik. 47. Glavna trgovčeva skrb. 51. Zadnja šahovska poteza. 52. Mesto v Franciji. 53. Svetnik, dvakrat blažen.

Navpično. 1. Znana Haendelova skladba. 2. Izobči. 3. Naša reka. 4. Modena na avtomobilu. 5. Nemški politik. 6. Mesto v Italiji. 7. Velika ameriška mačka. 8. Divji tek. 9. Spesnil Gorski Venec. 10. Vzhod na Angleškem. 11. Je Iliada. 12. Večni godrnjač. 19. Uglasitev. 24. Oktober ... za Vipavce. 27. El Kebir pri izviru. 30. Turški zvonik. 31. Čeprav. 32. Dragocen les. 34. Tehtnica. 36. Pri kolesih. 37. Oseb. zaimek. 41. Leča. 43. Mouvement Popolaire Marroccain. 45. Jugoslovanski otok. 48. Ubi consistam. 49. Eden. 50. Nil brez sredice.

SKRITI PREGOVOR (10 točk)

Komur 1 2 — 3 4 5 6 8 — 8 4 2 4 9 10 5 1 7, ta 3 2 zastoj za 1 10 9 — 8 5 11 5 — 12 4 13 3 2.

KDO BO NABRAL NAJVEČ TOČK?

(Natečaj z nagradami)

Rešitve pošljite na uredništvo: Novi list — Trst, ul. Martiri della Libertà (Via Commerciale) 5, najkasneje do 5. decembra.

Izide bomo objavili 12. decembra.

NAGRADE

1. Brezplačna letna naročnina;
2. in 3. polletna naročnina;
4. in 5. trimesečna naročnina.

PREIZKUSI SVOJ BESEDNI ZAKLAD

(Vsak pravilen odgovor 1 točka).

Črtaj neustrezajoče pomene pri naslednjih besedah:

1. BALTA — a) vrsta rastline, b) korito, c) sekira, č) zmes kovin.
2. FILIGRAN — a) drobno zlatarsko delo, b) liturgični obesek, c) ljubitelj velikih načrtov, č) vrsta južnega sadja.
3. KAJAK — a) orožje avstralskih domačinov, b) vrsta omare, c) vrsta čolna, č) indijska pipa.
4. KEBA — a) kotanja, b) neka žival, c) kokoš brez repa, č) soba na ladji.
5. LUNTA — a) leča, b) zažigalna vrstica, c) podloga gumijevih izdelkov, č) grča.
6. GOBELIN — a) pristaš določene stranke, b) vrsta kožuha, c) vrsta stenske preproge, č) kotanja.
7. HLID — a) rahel veter, b) mešanica medu in ruma, c) zadušnost, č) vrsta platna.
8. KONCERN — a) tajen sestanek, b) združba več podjetij, c) dogovor, č) dovoljenje.
9. JETRVA — a) neka riba, b) okus, c) žene bratov med seboj, č) jetrna juha.
10. LAZ — a) prelaz, b) okence v hlevu, c) lazenje, č) otrebljen svet.
11. VERZIJA — a) pesnitev, b) način dopovedovanja, c) povrtina, č) prevod.
12. SKOREC — a) ptič, b) past, c) košek za jagode, č) vrhni korec.
13. VALETA — a) vrednostni papir, b) mlada strežnica v srednjeveških gradovih, c) tenčica, č) pojedina pri slovesu.
14. ZEKNO — a) vrsta obleke, b) žrelo pri peči, c) iztepač, č) tesarska sekira.
15. BOLJAR — a) kotel za segrevanje vode, b) plavajoča priprava na morju, c) vrsta psov, č) ruski plemič.

PREGOVOR (20 točk)

1																			
2																			
3																			
4																			
5																			
6																			
7																			
8																			
9																			

Zlogi: CI, FE, GU, HAL, KA, KRU, LAZ, JA, JAM, MO, NE, NER, NI, NI, NIK, O, PRE, PRE, PRE, SI, SKI, SNIK, SE, TI, TO, VAC, VER, ZA, ZEN.

1. Prijatelj v nesreči. 2. Ne odobravati. 3. Industrijsko mesto v Srbiji. 4. Nekvašen kruh. 5. Domočina drznih mornarjev iz daljne preteklosti. 6. Zčasno končal. 7. Deželni glavar v kolonijah. 8. V zvezi z neko azijsko državo. 9. Ne trpi pomanjkanja.

Črke v srednjih zaznamovanih stolpcih bodo dalje ljudski pregovor.

— o —

ČRKE IN STEVILKE (20 točk)

VV × H = HH Namesto črk vstavi številke tako, da bodo vsi računi mogoči.

S × H = LB

= = =

VT + A = LH

— o —

V VSAKEM STAVKU POIŠČITE DRŽAVO (5 točk)

Popravi ta lijak. Nikoli ni dovolj vode, če škap pušča. Kar trdiš, pa ni jasno. Ne zameri, Karla, da ti ne pišem. Dve žlici soka na dan.

Rumena kača - vladař sveta

9

E. Wallace . R. B.

»Saj dovolite, da se usedem.«

Narth je prikimal brez besede. Oni se je pa usedel k njegovi mizi, kamor je odložil veliko torbo iz krokodilove kože.

»Gotovo niste pričakovali, da boste ugledali Kitajca, kaj ne, gospod Narth?« je povzel z umirjenim nasmeškom. »Rumena nevarnost, kaj ne? Sicer pa menim, da si jaz nisem zaslužil tega naslova. Sem najbolj miroljuben človek v Kini, ha, ha,« se je sarkastično smejal.

Privlekel je iz torbe omot, prevezan z rdečo nitjo. Ko ga je razvezal, se je usul ven sveženj bankovcev. Narth je poželjivo opazil, da so bili sam denar po tisoč šterlingov.

»Petdeset, kaj ne?« je vprašal gosposki Kitajec z donečim glasom. Odšel jih je na hitro in ostale spet zložil v torbo.

»Tu smo med prijatelji,« je zinil in pomenljivo pogledal vse tri. »Zato se bom odkrito izrazil.«

Narth je prikimal.

»Seveda, za posojilo stavim en pogoj. Čeprav nisem dovolj izkušen, ne morem tolikšne vsote nuditi brez jamstva. Gospod Narth, bom kar jasen: ali hočete postati eden izmed naših?«

»Eden od vaših?« je Štefan počasi ponavljal, saj ne razumem!

Spedwell je menil, da mora pojasniti: »Gospod St. Clay je poglavar mogočne zveze. Rekel bi...«

»...tajne zveze,« je prijazno dopolnil Kitajec. »Toda nikar se ne preplašite; ni prav nič izrednega in tajnega. Jaz zasledujem neki življenjski cilj... zato potrebujem poštene in zanesljive ljudi. Mi Kitajci ljubimo tajnosti in skrivnosti, radi sanjarimo... skoraj bi dejal, da nas veseli mešati življenje. Moja organizacija ima namen zopet pripeljati kitajski narod do nekdanje veličine; treba je pobijati zaostalost, nevednost,« za hip se je ustavil, nato je na kratko zaključil, »in tako dalje...«

Narthu se je razsvetlil obraz: »Plemenit namen, počaščen bom, če postanem član vaše družbe.«

Črne, svetlikajoče se oči so kar hipnotizirale Nartha, ki je imel za trenutek občutek, da ne more več misliti z lastno glavo. Čez hip ga je pa prevzelo neko tajno ugodje, ki ga je sililo, da se brezpogojno preda Kitajčevi čarobni moči.

»Dobro,« se je oblastni gospod sladko nasmejaval in ponudil bankovce. »Kar brez pobotnice! Saj ste tudi vi končali nauke v Oxfordu? — Ne? Škoda! Jaz se rad družim z odličnimi osebami. Toda nič za to... nič... Vem, da ste zanesljiva oseba in to mi zadoštuje.«

Vstal je izza pisalnika: »Čez tri dni boste prejeli moja navodila. Prosim pa vas, da ste ves prihodnji teden, podnevi in ponoči, meni na razpolago. Morda vam je pretežko?« »Nikakor,« je zatrjeval Narth in hlastno spravljal bankovce z mize. »Dovolite še, da se vam zahvalim, ker ste me rešili iz sitnega položaja.«

»Vem, vem,« je Kitajec dobrohotno zatrjeval. Še nečesa se je Štefan spomnil: »Oprostite, gospod Clay, čemu vas kličejo rumena kača?«

Kitajec ga je pogledal s poševnimi očmi in ni zinil nobene; zato je Narth vprašanje ponovil. Doslej jasni in neprodarni rumeni obraz se je za spoznanje nagubal. »Da! Clifford Lynne mi je

TEDENSKI KOLEDARČEK

24. novembra, nedelja: Janez
 25. novembra, ponedeljek: Katarina
 26. novembra, torek: Peter Al.
 27. novembra, sreda: Virgilij
 28. novembra, četrtek: Gregor III.
 29. novembra, petek: Saturnin
 30. novembra, sobota: Andrej

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 20. novembra si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	624—626 lir
avstrijski šiling	23,70—24,20 lir
100 dinarjev	80—85 lir
100 francoskih frankov	117—125 lir
funt šterling	1580—1650 lir
nemško marko	147,50—148,50 lir
pesos	13—16 lir
švicarski frank	145—146 lir
zlato	708—710 lir
napoleon	4850—5050 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 24. novembra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz stolnice sv. Justa; 12.00 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kaj, zakaj... Kronika sedmih dni v Trstu; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Slušna igra: Jerry Kierman: »Eloa, večni navdih«, enodejanka. Igrajo člani Rad. odra; 20.30 Zvočni mozaik; 22.00 Nedelja v športu; 22.35 Orkester Norrie Paramor.

Ponedeljek, 25. novembra, ob: 12.00 Iz lovčevih zapiskov: »Kuna prebrisanka«; 18.40 Crnske duhovne pesmi; 18.50 Koncert harfistke Susanne Mildoniano; 19.15 Radijska univerza: Kako nastane dnevnik: »Okus bralcev«; 20.30 Mihael Glinka: »Življenje za carja«, opera v 5 dejanjih; 22.50 Večerne melodije.

Torek, 26. novembra, ob: 12.00 Predavanje: »Clovek in podnebje«; 13.30 Glasba po željah; 18.30 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 19.15 Zdravniški vedež; 21.00 Obletnica tedna: »Publij Ovid, dva tisoč let njegovega rojstva«; 22.00 Italijansko-slovenski kulturni stiki skozi stoletja: Dr. Janko Jež: »V dobi romantike«; 22.30 Gershwin: Amerikanec v Parizu, simfonična pesnitev.

Sreda, 27. novembra, ob: 12.00 Žena in dom, obzornik za ženski svet; 18.00 Klavirski mojstri; 19.15 Sola in vzgoja: prof. Ivan Theuerschuh: »Obzirnost in sočutnost v vzgoji«; 20.30 Ivan Matetič-Ronjgov: Roženice; 21.00 Alfredo Vanni: »Val in čer«, igra v 3 dej. Igrajo člani Rad. odra, nato Glasbeni variete.

Četrtek, 28. novembra, ob: 12.00 Potovanje po Italiji: Turistični razgledi M. A. Bernonija; 18.30 Z začarane police; »Ajda«; 19.15 Radijska univerza: Izumi v zgodovini civilizacije: »Od pasti do sodobne avtomatizacije«; 21.00 Ilustrirano predavanje: Iz zgodovine Vikingov: »Javno življenje«; 22.00 Nove knjige in izdaje: Virgilio Giotti: »Barve«, poroča prof. Josip Tavčar; 22.40 Noč v Benetkah.

Petek, 29. novembra, ob: 12.00 Predavanje: »Jugovzhodna Afrika, dežela brez ljudi«; 13.30 Glasba po željah; 18.55 Ženski vokalni kvartet »Večernica«; 19.15 Utrinki iz znanosti in tehnike; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 22.00 O glasbilih: prof. Pavle Merku: »Violina«.

Sobota, 30. novembra, ob: 12.00 Življenja in uvide: »Wilfred Baumgartner - guverner Francoske Narodne banke«; 16.00 Radijska univerza: O zdravstvu in higieni dela: »Odnosi med ljudmi in pojavi nevroze v industriji«; 17.00 Slovenski samospeli; 18.00 Oddaja za najmlajše: Antonija Turk: »Pravljica o potoku Hublju«. Igrajo člani Rad. odra; 19.15 Sestanek s poslušalkami; 20.30 Teden v Italiji; 21.00 Dramatizirana zgodba: Lovro Valentinčič-Mirko Mahnič: »Pomlad v vesolju«. Igrajo člani Rad. odra, nato Dunajska glasba; 22.00 Vokalne kompozicije Antona Lajovica; 22.40 Iz Donizettijevih oper.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 414: Če dam belo vino, ki je drugače popolnoma bistro, v steklenice, opazim, da pušči na dnu majhne, svetle kristale. Kaj so ti kristali? Ali nastajajo zato, ker je bilo vino čiščeno s kakšnim kemičnim sredstvom, ali morda zavoljo tega, ker mu je bilo takšno sredstvo dodano?

Odgovor: Kristali na dnu steklenice so nevšečnost, ker se vino na dnu nekoliko zmoti. Kristali so sestavljeni iz vinske kisline, včasih zvezane z apnom. Tvorijo se, če steklenice, napolnjene z vinom, postaviš iz toplejšega na mrzlejši prostor, n. pr. v hladilnik. Kristali nastanejo, čeprav ni bila vinu dodana nobena kemična snov. Se hitreje pa se pojavijo, če smo vinu dodali apna v katerikoli obliki: na primer apneni karbonat proti kisanju.

Vprašanje št. 415: V hiši stanuje užitkar. Kdo mora plačevati stroške za vzdrževanje hiše? Užitkar ali lastnik?

Odgovor: Majhna, redna popravila mora izvršiti užitkar na lastne stroške. Večja, izredna pa lastnik hiše. Lastniku mora užitkar letno plačevati običajne obresti od kapitala, ki ga je vložil v popravila. Če lastnik noče izvršiti nujno potrebnih večjih popravil, jih lahko izvrši užitkar; v tem primeru mu mora lastnik vrniti stroške (brez obresti), ko užitek neha.

Vprašanje št. 416: Iz istega plavnika, se pravi z enakim moštom, sem napolnil dva soda. Vino je v enem popolnoma čisto, v drugem pa še povsem motno in nekoliko sladko. Kaj je temu vzrok?

Odgovor: Ker ni razlike v moštu, mora biti v sodih. Morda sta iz različnega lesa, morda so doje pri drugem sodu debelejšje, mogoče je v drugem več vinskega kamna na dogah (grampe), lahko pa je drugi sod tudi bolj na prepihu. Vse to vpliva na vrenje, se pravi, da je dostop zraka h kipečemu moštu različen.

Izdaja Konzorcij Novega lista
 Odgovorni urednik Drago Legiša
 Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
 Telefon 29-477

ŽENSKI KOTIČEK**SKUTA**

Zdrobova juha: Potrebujete: 2 žlici masti (še bolje surovega masla), nekaj sesekljane čebule, 1 liter zelenjavne juhe, 15 dkg skute, sol, četrt litra mleka, peteršilj ali zeleno. Na masti zarumenimo čebulo, dodamo zdrob, ga prepražimo, zalijemo s precejeno zelenjavno juho in kuhamo dobrih 5 minut. Nato juho odstavimo in dodamo ostalo.

Krompirjev narastek: Potrebujete: 1 in pol kg krompirja, 40 dkg skute, 2 žlici sesekljane pražene čebule, pol litra mleka, 5 žličk pšeničnega zdroba, 2 jajci, sol in peteršilj. V namazano kozico stresi polovico skuhanega, olupljenega in na rezine zrezanega krompirja. Povrh potresi skuto in sesekljano čebulo, nato zvrni ostalo polovico krompirja; dodaj še ostalo in peči toliko časa, da jed zarumeni.

Struca s skuto: Potrebujete: 25 dkg skute, 20 dkg sladkorja, 10 dkg masla, 2 jajci, 50 dkg moke, 3 dkg kvasa, skodelico mleka, ščepec soli, pomarančno lupino in po želji rozine. Iz zdrobljenega kvasa, mleka, sladkorja in žlice moke napravi kvas; ko ta malo naraste, ga razžvrkljaj z raztopljenim maslom, sirom, soljo in sesekljanimi lupinicami. Dodaj še moko, mleko ter vse skupaj zgneti v sladko testo, ki ne sme biti premeško. Ko je testo vzšlo, ga pregneti, dodaj hkrati nekaj rozin in ga nato deni na pomashčen in z moko potresen pekač. Potresi z debelim kristalnim sladkorjem.

Carske mrvice: Potrebujete: 50 dkg skute, 2 jajci, pol kg moke, četrt litra mleka, sol, sladkor, limonin sok, vanilin in maslo. Rumenjake razžvrkljaj v mleku, primešaj moko, pretlačeno skuto in beljakov sneg, ki si ga prej osladila. Rahlo premešaj, malo osoli in vlij v pekač na močno razgreto maščobo. Rumeno zapeči na eni, nato še na drugi strani. Zdrobi z vilicami, polij s sadnim sokom (če ga imaš) in vse osladkaj.

Strjenka z medom: Potrebujete: Četrt kg skute, 5 dkg fine bele moke, 1 jajce, med, pol litra mleka in limonine lupinice. Mleko zavri ter zakuhaj z rumenjaki in moko. Vse naj vre nekaj minut; nato nekoliko ohladi, rahlo primešaj pretlačeno skuto, trd sneg in med. Zmes nalij v oblike.

GLASBENA MATICA — TRST
V petek, 22. nov., ob 20.30 v Avditoriju**»VEČER OPERNIH ARIJ«**

Sodelujejo: Zlata Gašperšič, sopran — Miro Brajnik, tenor in Vlado Korošec, bas — Pri klavirju dr. Danilo Svava

MLADINA PROSVETNEGA DRUSTVA LONJER — KATINARA
 uprizori v nedeljo, 24. novembra, ob 18. uri
 v prosvetni dvorani v RICMANJIH
 Petrovičevo veselo vaško tridejanko

»PLOHA«

naprtil tisto psovko. Kalkšna podlost, prav njega vredna,« je končno pojasnil.

Vendar se je kmalu spet znašel v svoji gosposkosti in, ko je jemal torbo z mize, je še opomnil:

»Torej, da smo zmenjeni: čez tri dni...« »Oprostite še trenutek,« ga je Narth prekinil, »prej ste označili plemenite namene vaše družbe... toda pravi, tajni namen... kakšen je?«

Kitajec ga je za hip meril z resnimi očmi, nato je pa globoko odgovoril:

»Namen je... vlada nad svetom.«

VIII.

Ivana Bray je navadno zgodaj vstajala. Rada bi zjutraj še počivala, toda v hiši Narthovih je ona bila za vse. Ko je gospodar opazil, da je deklica uporabna, je odpustil hišno upraviteljico. Vse račune gospodinjstva, pa tudi vse skrbi je prevzel na ramena nečakinje. Skrbi je pa bilo vedno več, ker je že nekaj časa šlo Narthovo gospodarstvo navzdol.

Različni dnevni opravki so Ivanko prisilili, da je vstajala še pred pošti. Rada je tudi zjutraj naredila nekaj korakov po svežem zraku.

Tudi danes je šla ven pod krasno, sinje nebo. Imela je pa še neki namen. Novica, da nekdo popravlja razpadlo vilo v gozdu, se je brž raznesla. Že prejšnji večer je skozi okno opazila obložene tovrne avte, ki so vozili v smeri proti gozdu. Tudi Štefan Narth je sinoči sam šel v gozd, da bi se uveril, do kakšne mere gre blaznost Clifforda Lynna.

Ivanka je zavila na gozdno pot, toda ni mogla dalje, ker je skupina delavcev vse prekopavala. Na koncu steze so pa tovarniki zapirali pogled k stavbišču, kjer je odmevalo od udarcev in kopačev.

Zidarski mojster, ki je Ivano poznal že iz mlada, se ji je pri smejal naproti: »Dobro jutro, gospodična! Kaj se vam zdi vse to? Tisoč šterlingov za popravilo bajte, ki ni vredna niti stotaka!«

Ivanka ni odgovorila. Strmel je v poslopje, kjer so v nočnem delu že odkrili streho.

»Še pred zoro smo tudi ves pod izdrli in postavili cevi,« se je bahal mojster. »Najel sem delavce iz vseh vasi naokoli, pa ne vem, če mi bodo zadostovali.«

»Čemu pa hoče gospod Lynne vse to zgraditi?«

»Poznate tudi Vi testega čudaka?« se je možak začudil. De-
 kle je zardelo. (Dalje)